

GLAZBENE PREFERENCIJE STUDENATA PREMA DUR/MOL VARIJANTAMA POPULARNIH SKLADBI

Šeparović, Sara

Master's thesis / Diplomski rad

2024

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Split, Faculty of Humanities and Social Sciences / Sveučilište u Splitu, Filozofski fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:172:552311>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2025-02-18**

Repository / Repozitorij:

[Repository of Faculty of humanities and social sciences](#)

UNIVERSITY OF SPLIT

DIGITALNI AKADEMSKI ARHIVI I REPOZITORIJI

SVEUČILIŠTE U SPLITU
FILOZOFSKI FAKULTET

SARA ŠEPARVIĆ

GLAZBENE PREFERENCIJE STUDENATA
PREMA DUR/MOL VARIJANTAMA
POPULARNIH SKLADBI

DIPLOMSKI RAD

SPLIT, 2024.

SVEUČILIŠTE U SPLITU
FILOZOFSKI FAKULTET
ODSJEK ZA UČITELJSKI STUDIJ

GLAZBENE PREFERENCIJE STUDENATA PREMA DUR/MOL VARIJANTAMA
POPULARNIH SKLADBI

Diplomski rad

Kolegij: Metodika nastave glazbene kulture

Mentorica: prof. dr. sc. Snježana Dobrota

Studentica: Sara Šeparović

Split, srpanj 2024.

ZAHVALE

U prvom redu želim se zahvaliti mentorici prof. dr.sc. Snježani Dobroti na prenesenom znanju i vrijednim savjetima.

Dragi roditelji, neizmjereno sam vam zahvalna na prilici za obrazovanjem. Hvala za svaku žrtvu koju ste podnijeli i molitvu koju ste uputili da budem ovdje gdje jesam.

Nikola, hvala ti što si mi ukazao strpljenje i pomoć kada mi je bilo najpotrebnije.

Hvala mojim kolegicama koje su tijekom ovih pet godina postale prijateljice za cijeli život.

Mojim curama S. Ž., hvala što su uvijek vjerovale u mene, čak i onda kada sam ja sumnjala.

Posebno hvala mojoj učiteljici Dijani, Vaša podrška i ohrabrenje bili su mi neizmjereno važni u svakom koraku mog obrazovanja. Hvala što ste mi bili primjer svojim znanjem, strpljenjem i posvećenošću.

Marija, tvoja nesebičnost i velikodušnost neizmjereno su mi pomogli da uspijem.

M., hvala ti na svemu.

Hvala mojim bakama i djedovima, na svemu što ste učinili za mene.

Hvala mojoj Kati, tvoja iskrenost i podrška su mi pomogli da ostanem usredotočena i da se suočim s izazovima.

I najveća hvala Njemu, bez kojega ništa od ovoga ne bi bilo moguće.

IZJAVA O AKADEMSKOJ ČESTITOSTI

kojom ja *Sara Šeparović*, kao pristupnica za stjecanje zvanja sveučilišne magistre primarnoga obrazovanja, izjavljujem da je ovaj diplomski rad rezultat isključivo mojega vlastitoga rada, da se temelji na mojim istraživanjima i oslanja na objavljenu literaturu kao što pokazuju korištene bilješke i bibliografija. Izjavljujem da niti jedan dio diplomskoga rada nije napisan na nedopušten način, odnosno da nije prepisan iz necitiranoga rada, pa tako ne krši ničija autorska prava. Također izjavljujem da nijedan dio ovoga diplomskoga rada nije iskorišten za koji drugi rad pri bilo kojoj drugoj visokoškolskoj, znanstvenoj ili radnoj ustanovi.

Split, srpanj, 2024.

Potpis

Sara Šeparović

Sadržaj

1. UVOD	1
2. NASTAVA GLAZBE U OSNOVNIM I SREDNJIM ŠKOLAMA	2
2.1. Domene.....	3
2.2. Odgojno-obrazovni ciklusi	5
2.3. Odgojno-obrazovni ishodi Glazbene kulture u osnovnoj školi	6
2.4. Odgojno-obrazovni ishodi Glazbene umjetnost u gimnazijama.....	16
2.5. Vrednovanje u nastavi glazbe.....	19
2.6. Elementi vrednovanja	20
2.7. Donošenje zaključne ocjene	20
3. GLAZBENE PREFERENCIJE	22
3.1. Osobine slušatelja	23
3.2. Osobine glazbe	24
3.3. Modeli glazbenih preferencija	25
3.4. Interaktivna teorija glazbenih preferencija	26
3.5. Recipročni model reakcije na glazbu.....	27
4. ISTRAŽIVANJE	31
4.1. Metoda istraživanja.....	31
4.2. Instrument i postupak ispitivanja.....	32
4.3. Rezultati	33
4.4. Diskusija	39
5. ZAKLJUČAK	41
LITERATURA	43
POPIS SLIKA I TABLICA	44
SAŽETAK	46
ABSTRACT	47
PRILOZI.....	48

1. UVOD

Tema ovog diplomskog rada usmjerena je na istraživanje teorijskih i empirijskih aspekata glazbenih preferencija studenata prema dur i mol varijantama popularnih skladbi, provedenog među studentima Sveučilišta u Splitu. U teorijskom dijelu rada naglasak je na analizi kurikuluma nastavnih predmeta Glazbena kultura i Glazbena umjetnost, uključujući njihove domene i odgojno-obrazovne cikluse. Osim toga, u teorijskom okviru obrađuju se i modeli glazbenih preferencija. U drugom dijelu diplomskog rada, koji se temelji na empirijskom istraživanju, detaljno je opisan postupak provedbe ankete među studentima različitih studija i godina studija. Rezultati anketa su prikazani i analizirani, uz usporedbu dobivenih rezultata između različitih studijskih programa.

Konačni cilj ovog diplomskog rada jest istražiti i analizirati glazbene preferencije studenata te pružiti uvid u njihove stavove i preferencije u vezi s dur i mol varijantama glazbenih kompozicija. Glazba zauzima značajno mjesto u kulturnom i socijalnom životu mladih, oblikujući njihove svjetonazore i način doživljavanja okoline. S obzirom na važnost glazbe u formiranju identiteta i izražavanju emocionalnih i društvenih povezanosti mladih, odabrala sam istražiti njihove glazbene preferencije kako bih bolje razumjela kako pojedinci i zajednice percipiraju, osjećaju i povezuju se s glazbom.

2. NASTAVA GLAZBE U OSNOVNIM I SREDNJIM ŠKOLAMA

Nastavni predmet Glazbena kultura i Glazbena umjetnost dio je obrazovnog sustava u Republici Hrvatskoj. Nastava glazbe u Hrvatskoj pruža učenicima sustavno upoznavanje s različitim aspektima glazbe, uključujući povijest glazbe, teoriju glazbe, glazbene stilove i žanrove, kao i praktične vještine poput sviranja instrumenata ili pjevanja. Za cilj ima razvijanje glazbenog razumijevanja, sluha i estetskog osjećaja kod učenika, te potiče njihovu kreativnost i izražajnost kroz glazbu. Kroz povijest, glazba je imala važnu ulogu u ljudskom društvu, služeći kao sredstvo izražavanja emocija, identiteta i kulturnih vrijednosti. Raznolikost glazbenih stilova odražava različite kulturne, društvene i povijesne kontekste, dok istovremeno pruža prostor za osobnu interpretaciju i izražavanje umjetnika i slušatelja. Glazba također ima značajan utjecaj na naše emocionalno stanje, kognitivne procese i socijalne interakcije, čineći je bitnim dijelom ljudskog iskustva.

Pojam kurikulum potječe od latinske riječi *curriculum* i obuhvaća slijed aktivnosti i optimalne strategije koje vode postizanju predefiniiranog cilja. Iako mnogi autori pokušavaju precizno definirati kurikulum, još uvijek ne postoji jedinstveno prihvaćena definicija. U anglosaksonskoj literaturi, kurikulum se često shvaća kao nastavni plan i program, dok se u europskoj literaturi za tu svrhu često koristi engleski izraz *syllabus*. Unatoč razlikama u terminologiji, postoje zajedničke komponente između ova dva pojma. Suvremeni kurikulum, kao i *syllabus*, obuhvaća određivanje ciljeva, zadataka, sadržaja i metoda provedbe (Skupnjak, 2010).

Početak 2019. godine na snagu je stupio novi kurikulum za nastavni predmet Glazbena kultura za osnovnu školu i Glazbena umjetnost za gimnazije u Republici Hrvatskoj pod vodstvom ministrice znanosti i obrazovanja Blaženke Divjak. Novi kurikulum temelji se na ishodima učenja te se svodi na poticanje analitičkog razmišljanja, rješavanje izazova te poticanje kreativnosti i originalnosti s ciljem neprekidnog osobnog razvoja (Kurikulum nastavnih predmeta Glazbena kultura i Glazbena umjetnost za osnovne škole i gimnazije, 2019).

Početak primjene ove Odluke stavlja se izvan snage Nastavni plan i program za osnovnu školu koji se odnosi na predmet Glazbena kultura i Glazbena umjetnost iz 2006. godine (Kurikulum nastavnih predmeta Glazbena kultura i Glazbena umjetnost za osnovne škole i gimnazije, 2019). Načela učenja i poučavanja prema Nacionalnom okviru kurikuluma (NOK) odražavaju se u četiri glavna načela koja čine temelj kurikuluma predmeta Glazbena kultura/Glazbena umjetnost:

- Psihološko načelo naglašava važnost poticanja kreativnog izraza učenika kroz glazbene aktivnosti, što jača njihov emotivni odnos prema glazbi.

- Kulturno-estetsko načelo potiče razvoj glazbenog ukusa kod učenika te osnažuje njihovu sposobnost procjene i izražavanja stavova o glazbi.

- Načelo sinkroničnosti naglašava važnost promatranja glazbe iz više aspekata, ne samo povijesnih.

- Načelo interkulturalnosti potiče upoznavanje vlastite glazbene kulture te kulture glazbe diljem svijeta, razvijajući svijest o raznolikosti i međusobnom poštovanju (NN 7/2019).

Organizacija predmeta Glazbena kultura/Glazbena umjetnost i njegovo mjesto u kurikulumu odražavaju prirodu same glazbe:

- Otvorena priroda predmeta podrazumijeva prilagodbu nastave interesima i sposobnostima učenika te fleksibilnost u odabiru sadržaja, metoda poučavanja i evaluacije.
- Integrativni pristup naglašava povezanost domena predmeta i odgojno-obrazovnih ishoda, što doprinosi njihovom međusobnom nadopunjavanju.
- Interdisciplinarni karakter predmeta ističe njegovu povezanost s drugim područjima umjetnosti te mogućnost korisnih veza s drugim predmetima i temama (Kurikulum nastavnih predmeta Glazbena kultura i Glazbena umjetnost za osnovne škole i gimnazije, 2019).

2.1. Domene

Učenje i poučavanje predmeta Glazbena kultura i Glazbena umjetnost obuhvaća različite domene koje su međusobno povezane i dopunjuju se. Domene su prisutne kroz sve faze obrazovanja, od osnovne do visoke razine, što implicira varijabilnu prisutnost svih domena kroz sve obrazovne cikluse. Postizanje odgojno-obrazovnih ciljeva i jasnih ishoda učenja glazbe ostvaruje se pravilnom organizacijom obveznih i preporučenih sadržaja.

Različite aktivnosti unutar pojedinih domena omogućuju naglašavanje specifičnih odgojno-obrazovnih ishoda tijekom procesa učenja i poučavanja (Kurikulum nastavnih predmeta Glazbena kultura i Glazbena umjetnost za osnovne škole i gimnazije, 2019). Učenje i poučavanje glazbe obuhvaća i zajedničke elemente prisutne u svim domenama:

- Glazbeni jezik, čije razumijevanje i usvajanje su bitni za aktivno slušanje, interpretaciju i izvođenje glazbe, kao i za glazbeno pismo u kontekstu aktivnog muziciranja, odnosno sviranja.
- Informacijsko-komunikacijska tehnologija (IKT) igra važnu ulogu u suvremenom učenju i poučavanju glazbe, te se koristi kao integritetni dio kroz sve domene (Kurikulum nastavnih predmeta Glazbena kultura i Glazbena umjetnost za osnovne škole i gimnazije, 2019).

Domena A: Slušanje i upoznavanje glazbe

Temeljna svrha domene A jest omogućiti učenicima upoznavanje glazbe putem slušanja audio i video materijala te direktnog susreta s glazbom. Kroz aktivno slušanje glazbe, učenici će biti izloženi raznolikosti glazbenih žanrova, stilova, pravaca i vrsta. Osim toga, bit će im omogućeno stjecanje znanja o glazbenim elementima te razumijevanje različitih struktura glazbenih djela. Cilj je da učenici dožive, razumiju i nauče vrednovati glazbu kroz njeno slušanje. Upoznavanje različitih glazbenih kompozicija potiče učenike na istraživanje i traženje novih glazbenih iskustava (Kurikulum nastavnih predmeta Glazbena kultura i Glazbena umjetnost za osnovne škole i gimnazije, 2019).

Domena B: Izražavanje glazbom i uz glazbu

Unutar domene B, učenici sudjeluju u različitim glazbenim aktivnostima poput pjevanja, sviranja, glazbenih igara, stvaralaštva te pokreta uz glazbu, što im omogućuje sveobuhvatan doživljaj glazbe i razvijanje vlastitih glazbenih sposobnosti i kreativnosti. Fleksibilnost u nastavi glazbe omogućuje prilagodbu naglaska na pojedinim aktivnostima ovisno o dobi učenika, njihovim sposobnostima i interesima. Kvalitetno vođenje ovih aktivnosti postavlja temelje za daljnji razvoj izvannastavnih aktivnosti te izbornih i fakultativnih programa kao što su pjevački zborovi, instrumentalni ansambli, orkestri, plesne skupine, folklorni ansambli, tečajevi skladanja, individualna glazbena izvedba i slično (Kurikulum nastavnih predmeta Glazbena kultura i Glazbena umjetnost za osnovne škole i gimnazije, 2019).

Domena C: Glazba u kontekstu

Ova domena proizlazi iz domena A i B, gdje učenici istražuju vrijednosti bogate regionalne, nacionalne i globalne glazbene i kulturne baštine, promatrajući razvoj, ulogu i utjecaj glazbene umjetnosti na društvo te povezujući glazbenu umjetnost s drugim umjetnostima. Ona nadopunjuje domene A i B te se s njima prepliće u različitim stupnjevima, ovisno o razini obrazovanja. U prvom, drugom i trećem ciklusu obrazovanja, domena C integrira se unutar domena A i B. U četvrtom i petom ciklusu, domene A i C su komplementarne, kombinirajući muzikološke aspekte s odgovarajućim glazbeno-obrazovnim sadržajima (Kurikulum nastavnih predmeta Glazbena kultura i Glazbena umjetnost za osnovne škole i gimnazije, 2019).

U srednjoj školi, uz obvezne i preporučene sadržaje, nudi se izbor od dvanaest tema za izborne programe. Učitelj ima autonomiju u odabiru tema koje će realizirati i u kojoj godini obrazovanja. U okviru srednjoškolskog programa, obavezno je provesti najmanje četiri teme za programe od 137 sati, ili dvije teme za programe od 70/64 sati. Naslovi tema su opsežni i

omogućuju učitelju različite pristupe u koncipiranju sadržaja te povezivanje glazbe s drugim predmetima i međupredmetnim temama (Kurikulum nastavnih predmeta Glazbena kultura i Glazbena umjetnost za osnovne škole i gimnazije, 2019).

Izborne teme: Čovjek i glazba, Glazba i pokret, Glazba i znanost, Glazba i religija, Glazba i ideologija, Glazba: prošlost – sadašnjost – budućnost, Glazbeno djelo: stvaranje – izvedba – publika, Vrijeme u glazbi: tempo, metar, ritam, Popularna glazba, mediji i Internet, Glazboterapija, Glazba, ples i običaji drevnih civilizacija, Tradicijska glazba, ples i običaji (Hrvatska, Europa, svijet). S obzirom na godišnji broj sati obvezni i preporučeni sadržaji predloženi tablicom koja slijedi bit će sažetije obrađeni u dvogodišnjem programu (70 sati), tj. jednogodišnjem (64 sata) u odnosu na kompleksniju obradu u četverogodišnjem programu (137 sati). Postoji mogućnost međusobne povezanosti domena. Učitelj ima slobodu da samostalno odredi kako će povezati ove domene, dodajući im veći ili manji značaj prema interesima učenika i specifičnostima kurikuluma određene škole (Kurikulum nastavnih predmeta Glazbena kultura i Glazbena umjetnost za osnovne škole i gimnazije, 2019).

2.2. Odgojno-obrazovni ciklusi

Ciklusi u odgojno-obrazovnom sustavu predstavljaju razdoblja kontinuiranog razvoja učenika tijekom određene razine obrazovanja, obuhvaćajući nekoliko godina školovanja. Ti ciklusi uzimaju u obzir različite faze razvoja učenika te imaju zajedničke ciljeve u pogledu odgoja i obrazovanja, odnosno očekivanja koja učenik treba ispuniti unutar određenog razvojnog perioda (Nacionalni kurikulum za osnovnoškolski odgoj i obrazovanje). Postoji pet odgojno-obrazovnih ciklusa:

U prvome odgojno-obrazovnom ciklusu (1. i 2. razred osnovne škole) učitelj će kroz odabir dječjih pjesama, brojalica i glazbenih djela iz različitih žanrova poput klasične, tradicijske, popularne, jazza i filmske glazbe uvesti učenike u svijet glazbe. Fokusiranje na doživljaj glazbe karakteristično je za ovaj ciklus, pri čemu se posebna pažnja posvećuje glazbenom iskustvu učenika i njihovom približavanju glazbenoj umjetnosti. Kroz slušanje glazbe učenici će biti potaknuti da prepoznaju, razlikuju, uspoređuju te izraze svoje dojmove o sljedećim obilježjima glazbe (Kurikulum nastavnih predmeta Glazbena kultura i Glazbena umjetnost za osnovne škole i gimnazije, 2019).

U drugome odgojno-obrazovnom ciklusu (3., 4. i 5. razred osnovne škole) domene A i B zadržavaju jednak status, dok se odgojno-obrazovni ciljevi domene C ostvaruju unutar domena A i B. Odgojno-obrazovni ciljevi u domeni A postaju složeniji kako bi se dodatno

razvilo slušno iskustvo učenika. U okviru domene B učenici izvode glazbene aktivnosti koje će omogućiti potpuni doživljaj glazbe te daljnji razvoj njihovih glazbenih sposobnosti i kreativnosti. U okviru domene C, Glazba u kontekstu, učenici upoznaju hrvatsku tradicijsku glazbu u vlastitoj sredini (lokalnoj zajednici) i užem zavičajnom području (Kurikulum nastavnih predmeta Glazbena kultura i Glazbena umjetnost za osnovne škole i gimnazije, 2019).

U trećem odgojno-obrazovnom ciklusu (6.,7.,8. razred osnovne škole) domene A i B zadržavaju jednak status, dok se odgojno-obrazovni ciljevi domene C ostvaruju unutar tih domena. Izvođačke glazbene aktivnosti omogućuju daljnje usvajanje glazbenih znanja i vještina, dok su sadržaji domene B prilagođeni sposobnostima i interesima učenika. U okviru domene C koja se odnosi na Glazbu u kontekstu, učenici će u trećem ciklusu proširiti svoja znanja o tradicijskoj glazbi (Kurikulum nastavnih predmeta Glazbena kultura i Glazbena umjetnost za osnovne škole i gimnazije, 2019).

U četvrtome i petome odgojno-obrazovnom ciklusu, u okviru srednje škole, u predmetu Glazbena umjetnost, sve glazbene pojave i slušna iskustva se analiziraju i interpretiraju u različitim kulturnim i društveno-povijesnim kontekstima. Odgojno-obrazovni ciljevi domena A i C nadopunjuju jedan drugoga. Aktivnosti i sadržaji domene B prilagođavaju se interesima i preferencijama učenika uz mogućnost integracije glazbe s ostalim umjetnostima (Kurikulum nastavnih predmeta Glazbena kultura i Glazbena umjetnost za osnovne škole i gimnazije, 2019).

2.3. Odgojno-obrazovni ishodi Glazbene kulture u osnovnoj školi

Sukladno Kurikulumu iz 2019. godine, odgojno-obrazovni ishodi i razine usvojenosti znanja preporuke su za unaprjeđenja procesa učenja i podučavanja učenika, pomoć su pri planiranju i provedbi vrednovanja učenika te svima (učenicima i roditeljima) daju jasan pregled očekivanja, ali i ostvarenoga napretka u predmetu Glazbena kultura i Glazbena umjetnost.

U tablici 1 prikazana je organizacija predmeta Glazbena kultura u prvome razredu osnovne škole. Satnica predmeta Glazbena kultura od prvoga do četvrtoga razreda osnovne škole predviđena je na 35 sati godišnje. Također ista satnica predmeta je i tijekom viši razreda osnovne škole dok je u srednjim školama nešto više.

Tablica 1

Organizacija predmeta Glazbena kultura u prvome razredu osnovne škole

Domene	Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Preporuke
	Učenik poznaje određeni broj skladbi; učenik	Poznaje određeni broj kraćih skladbi (cjelovite	Za realizaciju ishoda A.1.1. kod kraćih skladbi

Slušanje i upoznavanje glazbe	temeljem slušanja, razlikuje pojedine glazbeno-izražajne sastavnice.	skladbe, stavci ili ulomci) različitih vrsta glazbe; Temeljem slušanja, razlikuje pojedine glazbeno-izražajne sastavnice.	obvezno je cjelovito slušanje, a preporuča se i višekratno (ne nužno uzastopno) slušanje; učenik pljeskanjem ili koračanjem tijekom slušanja označava metar/dobe; učenik prepoznaje pojedine glazbeno-izražajne sastavnice.
Izražavanje glazbom i uz glazbu	Učenik sudjeluje u zajedničkoj izvedbi glazbe; učenik pjeva/izvodi pjesme i brojalice; učenik izvodi glazbene igre uz pjevanje, slušanje glazbe i pokret uz glazbu; učenik stvara/improvizira melodijske i ritamske cjeline te svira uz pjesme/brojalice koje izvodi.	Sudjeluje u zajedničkoj izvedbi glazbe, usklađuje vlastitu izvedbu s izvedbama drugih učenika te vrednuje vlastitu izvedbu, izvedbe drugih i zajedničku izvedbu; pjeva/izvodi pjesme i brojalice i pritom uvažava glazbeno-izražajne sastavnice; izvodi glazbene igre uz pjevanje, s tonovima/melodijama /ritmovima, uz slušanje glazbe te prati glazbu pokretom, a pritom opaža i uvažava glazbeno-izražajne sastavnice; stvara/improvizira melodijske i ritamske cjeline pjevanjem, pokretom/plesom, pljeskanjem, lupkanjem, koračanjem i/ili udaraljka; svira na udaraljka ili tijelo glazbom uz pjesme/brojalice koje pjeva/izvodi.	Učenik izvodi najmanje 10 pjesama/brojalice i glazbenih igara tijekom godine; učenik usklađuje vlastito pjevanje/izvođenje određenog broja pjesama/brojalice i glazbenih igara s izvedbama drugih učenika; učenik prati glazbu pokretom/plesom, a pritom opaža te uvažava glazbeno-izražajne sastavnice;; učenik stvara/improvizira ritamske cjeline glasom, pokretom/plesom, pljeskanjem, lupkanjem, koračanjem i/ili udaraljka; učenik pljeskanjem ili koračanjem označava metar/dobe; učenik pljeskanjem ili na udaraljka svira ritam.
Glazba u kontekstu	Učenik na osnovu slušanja glazbe i aktivnog muziciranja prepoznaje različite uloge glazbe.	Na osnovu slušanja glazbe i aktivnog muziciranja prepoznaje različite uloge glazbe.	Ishod C.1.1. realizira se kroz ishode A i B domene.

Izvor: izrada autorice prema Odluci o donošenju Kurikuluma za nastavni predmet Glazbena kultura za osnovne škole i Glazbena umjetnost za gimnazije u Republici Hrvatskoj (NN 7/2019)

Kako je prikazano u tablici 1, preporuka Ministarstva znanosti i obrazovanja je da se odgojno-obrazovni sadržaji savladavaju na aktivnom uključivanju učenika u glazbene aktivnosti te razvijanju njihovih glazbenih vještina i sposobnosti. To uključuje upoznavanje s određenim skladbama, razumijevanje glazbenih elemenata kroz slušanje, sudjelovanje u zajedničkim izvedbama glazbe, kao što su pjevanje, izvođenje pjesama i brojalice te

sudjelovanje u glazbenim igrama i pokretu uz glazbu. Također se naglašava važnost stvaranja i improvizacije glazbenih cjelina, kao i sviranja glazbe uz izvedbe pjesama i brojalica. Kroz ove aktivnosti učenik razvija sposobnost prepoznavanja različitih uloga glazbe i njenog utjecaja na pojedinca i društvo.

U tablici 2 prikazani su odgojno-obrazovni ishodi za drugi razred osnovne škole.

Tablica 2

Organizacija predmeta Glazbena kultura u drugome razredu osnovne škole

Domene	Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Preporuke
Slušanje i upoznavanje glazbe	Učenik poznaje određeni broj skladbi; učenik temeljem slušanja, razlikuje pojedine glazbeno-izražajne sastavnice.	Poznaje određeni broj kraćih skladbi (cjelovite skladbe, stavci ili ulomci) različitih vrsta glazbe; temeljem slušanja, razlikuje pojedine glazbeno-izražajne sastavnice.	Učenik poznaje 3 - 10 skladbi; poželjno je upoznavanje skladbe provesti pomoću audio i/ili video zapisa dviju ili više izvedbi iste skladbe; za realizaciju ishoda kod kraćih skladbi obvezno je cjelovito slušanje, a preporuča se i višekratno; učenik pljeskanjem ili koračanjem tijekom slušanja označava metar/dobe učenik prepoznaje pojedine glazbeno-izražajne), s naglaskom na kontrastna obilježja.
Izražavanje glazbom i uz glazbu	Učenik sudjeluje u zajedničkoj izvedbi glazbe; učenik pjeva/izvodi pjesme i brojalice; učenik izvodi glazbene igre uz pjevanje, slušanje glazbe i pokret uz glazbu; učenik stvara/improvizira melodijske i ritamske cjeline te svira uz pjesme/brojalice koje izvodi.	Sudjeluje u zajedničkoj izvedbi glazbe, usklađuje vlastitu izvedbu s izvedbama drugih učenika te vrednuje vlastitu izvedbu, izvedbe drugih i zajedničku izvedbu; pjeva/izvodi pjesme i brojalice i pritom uvažava glazbeno-izražajne sastavnice; izvodi glazbene igre uz pjevanje, s tonovima/melodijama /ritmovima, uz slušanje glazbe te prati glazbu pokretom, a pritom opaža i uvažava glazbeno-izražajne sastavnice; stvara/improvizira melodijske i ritamske cjeline pjevanjem, pokretom/plesom, pljeskanjem, lupkanjem,	Učenik izvodi najmanje 10 pjesama/brojalica i glazbenih igara tijekom godine; učenik usklađuje vlastito pjevanje/izvođenje određenog broja pjesama/brojalica i glazbenih igara s izvedbama drugih učenika; učenik prati glazbu pokretom/plesom, a pritom opaža te uvažava glazbeno-izražajne sastavnice: učenik stvara/improvizira ritamske cjeline glasom, pokretom/plesom, pljeskanjem, lupkanjem, koračanjem i/ili udaraljka; učenik pljeskanjem ili koračanjem označava metar/dobe; učenik pljeskanjem ili na udaraljka svira ritam.

		koračanjem i/ili udaraljka; svira na udaraljka ili tijelo glazbom uz pjesme/brojalice koje pjeva/izvodi.	
Glazba u kontekstu	Učenik na osnovu slušanja glazbe i aktivnog muziciranja prepoznaje različite uloge glazbe.	Na osnovu slušanja glazbe i aktivnog muziciranja prepoznaje različite uloge glazbe.	Ishod C.2.1. realizira se kroz ishode A i B domene.

Izvor: izrada autorice prema Odluci o donošenju Kurikuluma za nastavni predmet Glazbena kultura za osnovne škole i Glazbena umjetnost za gimnazije u Republici Hrvatskoj (NN 7/2019)

Kako je vidljivo iz dosada navedenoga, prioritet kurikuluma je aktivno uključivanje učenika u glazbene aktivnosti te razvijanju njihovih glazbenih vještina i sposobnosti. Također se može primijetiti iz dosadašnjeg pregleda tablica da su ishodi za prvi i drugi razred usklađeni te je naglasak stavljen na ista očekivanja. U tablici 3 prikazani su odgojno-obrazovni ishodi za treći razred osnovne škole.

Tablica 3

Organizacija predmeta Glazbena kultura u trećem razredu osnovne škole

Domene	Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Preporuke
Slušanje i upoznavanje glazbe	Učenik poznaje određeni broj skladbi; učenik temeljem slušanja, razlikuje pojedine glazbeno-izražajne sastavnice.	Poznaje određeni broj kraćih skladbi (cjelovite skladbe, stavci ili ulomci) različitih vrsta glazbe; temeljem slušanja, razlikuje pojedine glazbeno-izražajne sastavnice.	Učenik poznaje 3 - 10 skladbi; poželjno je upoznavanje skladbe provesti pomoću audio i/ili video zapisa dviju ili više izvedbi iste skladbe; za realizaciju ishoda kod kraćih skladbi obvezno je cjelovito slušanje, a preporuča se i višekratno slušanje; učenik pljeskanjem ili koračanjem tijekom slušanja označava metar/dobe učenik prepoznaje pojedine glazbeno-izražajne sastavnice (uz pomoć učitelja / uz poticaj učitelja / samostalno), s naglaskom na kontrastna obilježja.
Izražavanje glazbom i uz glazbu	Učenik sudjeluje u zajedničkoj izvedbi glazbe; učenik pjeva/izvodi pjesme i brojalice; učenik izvodi glazbene igre uz pjevanje, slušanje glazbe i pokret uz glazbu;	Sudjeluje u zajedničkoj izvedbi glazbe, usklađuje vlastitu izvedbu s izvedbama drugih učenika te vrednuje vlastitu izvedbu, izvedbe drugih i zajedničku izvedbu; pjeva/izvodi	Učenik izvodi najmanje 10 pjesama/brojalice i glazbenih igara tijekom godine; učenik usklađuje vlastito pjevanje/izvođenje određenog broja pjesama/brojalice i

	učenik stvara/ improvizira melodijske i ritamske cjeline te svira uz pjesme/brojalice koje izvodi.	pjesme i brojalice i pritom uvažava glazbeno-izražajne sastavnice; izvodi glazbene igre uz pjevanje, s tonovima/melodijama /ritmovima, uz slušanje glazbe te prati glazbu pokretom, a pritom opaža i uvažava glazbeno-izražajne sastavnice; stvara/improvizira melodijske i ritamske cjeline pjevanjem, pokretom/plesom, pljeskanjem, lupkanjem, koračanjem i/ili udaraljka; svira na udaraljka ili tijelo glazbom uz pjesme/brojalice koje pjeva/izvodi.	glazbenih igara s izvedbama drugih učenika; učenik prati glazbu pokretom/plesom, a pritom opaža te uvažava glazbeno- izražajne sastavnice; učenik stvara/improvizira ritamske cjeline glasom, pokretom/plesom, pljeskanjem, lupkanjem, koračanjem i/ili udaraljka; učenik pljeskanjem ili koračanjem označava metar/dobe; učenik pljeskanjem ili na udaraljka svira ritam.
Glazba u kontekstu	Učenik na osnovu slušanja glazbe i aktivnog muziciranja prepoznaje različite uloge glazbe.	Na osnovu slušanja glazbe i aktivnog muziciranja prepoznaje različite uloge glazbe.	Ishod se realizira kroz ishode A i B domene.

Izvor: izrada autorice prema Odluci o donošenju Kurikuluma za nastavni predmet Glazbena kultura za osnovne škole i Glazbena umjetnost za gimnazije u Republici Hrvatskoj (NN 7/2019)

Za ostvarivanje odgojno-obrazovnih ishoda potrebno je razvijati glazbene kompetencije učenika kroz aktivno sudjelovanje u glazbenim aktivnostima. Takav način poučavanja pomaže učeniku da razvija sposobnost prepoznavanja različitih uloga glazbe u kontekstu slušanja i aktivnog muziciranja. Iz pregleda tablica za prva tri razreda zaključuje se da su ishodi i očekivanja temeljeni po istim kriterijima.

U tablici 4 prikazani su odgojno-obrazovni ishodi za četvrti razred osnovne škole.

Tablica 4

Organizacija predmeta Glazbena kultura u četvrtome razredu osnovne škole

Domene	Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Preporuke
Slušanje i upoznavanje glazbe	Učenik poznaje određeni broj skladbi; učenik temeljem slušanja, razlikuje pojedine glazbeno-izražajne sastavnice, osnovne skupine glazbala i pjevačkih glasova te boje muških i ženskih pjevačkih glasova.	Poznaje određeni broj kraćih skladbi (cjelovite skladbe, stavci ili ulomci) različitih vrsta glazbe; temeljem slušanja, razlikuje pojedine glazbeno-izražajne sastavnice.	Učenik poznaje 3 - 10 skladbi; poželjno je upoznavanje skladbe provesti pomoću audio i/ili video zapisa dviju ili više izvedbi iste skladbe; za realizaciju ishoda kod kraćih skladbi obvezno je cjelovito slušanje, a preporuča se i višekratno slušanje; učenik

			pljeskanjem ili koračanjem tijekom slušanja označava metar/dobe učenik prepoznaje pojedine glazbeno-izražajne sastavnice s naglaskom na kontrastna obilježja.
Izražavanje glazbom i uz glazbu	Učenik sudjeluje u zajedničkoj izvedbi glazbe; učenik pjevanjem izvodi autorske i tradicijske pjesme iz Hrvatske i svijeta; učenik izvodi glazbene igre uz pjevanje, slušanje glazbe i pokret uz glazbu; učenik sviranjem i/ ili pokretom izvodi umjetničku, tradicijsku, popularnu ili vlastitu glazbu. Sudjeluje u različitim glazbenim igrama i aktivnostima glazbenog stvaralaštva.	Sudjeluje u zajedničkoj izvedbi glazbe, usklađuje vlastitu izvedbu s izvedbama drugih učenika te vrednuje vlastitu izvedbu, izvedbe drugih i zajedničku izvedbu; pjevanjem izvodi autorske i tradicijske pjesme iz Hrvatske i svijeta; uvažava pravila kulture pjevanja, intonaciju, ritam, tekst, glazbeno-izražajne sastavnice i stilska obilježja pjesme; izvodi glazbene igre uz pjevanje, s tonovima/melodijama /ritmovima, uz slušanje glazbe te prati glazbu pokretom, a pritom opaža i uvažava glazbeno-izražajne sastavnice; svira pratnju upoznatim skladbama i/ili samostalno svira kraće instrumentalne skladbe služeći se notnim pismom za potrebe sviranja i/ili računalnim programima za notografiju; zražava se pokretom uz glazbu. Sudjeluje u različitim glazbenim igrama i aktivnostima glazbenoga stvaralaštva; predstavlja vlastitu izvedbu u razredu i/ili izvan njega.	Sve aktivnosti se izvode u poticajnom ozračju; kod učenika s manje razvijenim glazbenim sposobnostima vrednovanje naučenoga treba se temeljiti na njegovom odnosu prema aktivnosti i uključenosti u aktivnost; pjeva/izvodi najmanje 15 pjesama/brojlica tijekom godine; kod učenika s manje razvijenim glazbenim sposobnostima vrednovanje naučenoga treba se temeljiti na njegovom odnosu prema aktivnosti i uključenosti u aktivnost; učenik uvažava sljedeće glazbeno-izražajne sastavnice; aktivnosti se odvijaju u poticajnom ozračju; učitelj odabire jednu ili više aktivnosti za realizaciju ishoda sukladno interesu i sposobnostima učenika te mogućnostima ostvarenja; za potrebe sviranja učenici se koriste tijelo-glazbom, dječjim instrumentarijem, melodijskim udaraljka ili drugim jednostavnijim melodijskim glazbalima; učenike se može poučiti notnom pismu za potrebe sviranja.
Glazba u kontekstu	Učenik na osnovu slušanja glazbe i aktivnog muziciranja prepoznaje različite uloge i vrste glazbe; Učenik temeljem slušanja, pjevanja i plesa/pokreta upoznaje obilježja hrvatske tradicijske glazbe u	Na osnovu slušanja glazbe i aktivnog muziciranja prepoznaje različite uloge glazbe, opisuje karakter i ugođaj skladbe te razlikuje pojedine vrste glazbe; Temeljem slušanja, pjevanja i plesa/pokreta upoznaje obilježja glazbe	Temeljem slušanja i izvođenja prepoznaje sličnosti i razlike pojedinih vrsta glazbe, kao i različite uloge koje glazba može imati u životu; tradicijska se glazba upoznaje prema načelu zavičajnosti; nakon tradicijske glazbe

	vlastitoj sredini (lokalnoj zajednici).	i drugih umjetnosti (tekst, ples/pokret, odjeća i obuća) u hrvatskoj tradicijskoj glazbi.	u vlastitoj sredini u 5. i 6. razredu upoznaje se glazbe preostalih regija Hrvatske, uključujući i glazbu manjinskih kultura.
--	---	---	---

Izvor: izrada autorice prema Odluci o donošenju Kurikuluma za nastavni predmet Glazbena kultura za osnovne škole i Glazbena umjetnost za gimnazije u Republici Hrvatskoj (NN 7/2019)

Što se tiče ishoda za četvrti razred, nije primijećena značajna razlika ishoda u odnosu na prva tri razreda osnovne škole.

Nadalje, razrađena je organizacija predmeta Glazbena kultura za više razrede osnovne škole. Predmet Glazbena kultura koji se predaje od petog do osmog razreda osnovne škole, predviđen je na ukupno 35 sati godišnje. U tablici 5 prikazana je struktura i organizacija predmeta za peti razred osnovne škole uključujući ishode učenja, razradu istih, te preporučene nastavne metode koje će omogućiti ostvarenje definiranih ciljeva kurikuluma.

Tablica 5

Organizacija predmeta Glazbena kultura u petome razredu osnovne škole

Domene	Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Preporuke
Slušanje i upoznavanje glazbe	Učenik poznaje određeni broj skladbi; učenik razlikuje pjevačke glasove te opaža njihovu izvedbenu ulogu.; učenik razlikuje gudača i tržaća glazbala, skupinu glazbala, instrumentalne sastave i orkestre te opaža izvedbenu ulogu glazbala.; učenik temeljem slušanja glazbe, razlikuje vokalnu, instrumentalnu i vokalno-instrumentalnu glazbu te različite izvođačke sastave; učenik temeljem slušanja glazbe, razlikuje osnovne glazbene oblike.	Poznaje određeni broj kraćih skladbi (cjelovite skladbe, stavci ili ulomci) različitih vrsta glazbe; razlikuje boje pjevačkih glasova.; opaža izvedbenu ulogu pjevačkih glasova; razlikuje vrste pjevačkih zborova; razlikuje zvuk i izgled gudaćih i tržaćih glazbala.; pridružuje glazbala odgovarajućoj skupini.; opaža izvedbenu ulogu glazbala; temeljem slušanja glazbe, razlikuje: vokalnu, instrumentalnu i vokalno-instrumentalnu glazbu, različite vokalne, instrumentalne, i vokalno-instrumentalne sastave ; temeljem slušanja glazbe, razlikuje osnovne glazbene oblike.	Učenik poznaje 3 - 10 skladbi; poželjno je upoznavanje skladbe provesti pomoću audio i/ili video zapisa dviju ili više izvedbi iste skladbe; od učenika se očekuje razlikovanje vrsta pjevačkih glasova, poznavanje stručne terminologije i vrsti pjevačkih zborova; za upoznavanje pojedinih glasova i vrsti pjevačkih zborova slušaju se cjelovite skladbe; gudaća glazbala, tržaća glazbala, instrumentalni, orkestar; učenici će uspoređivati glazbene sastave prema broju i vrsti izvođača, i uočavati njihovu izvedbenu ulogu; glazbeni oblik nije cilj, već sredstvo pomoću kojeg se aktivno sluša i upoznaje skladba.
Izražavanje glazbom i uz glazbu	Učenik sudjeluje u zajedničkoj izvedbi glazbe.; učenik pjevanjem izvodi	Sudjeluje u zajedničkoj izvedbi glazbe, usklađuje vlastitu izvedbu s izvedbama drugih	sve aktivnosti se izvode u poticajnom ozračju kod učenika s manje razvijenim glazbenim

	<p>autorske i tradicijske pjesme iz Hrvatske i svijeta.; učenik sviranjem i/ ili pokretom izvodi umjetničku, tradicijsku, popularnu ili vlastitu glazbu.; sudjeluje u različitim glazbenim igrama i aktivnostima glazbenog stvaralaštva..</p>	<p>učenika, pokazuje ustrajnost i koncentraciju, obogaćuje izvođenje novim izražajnim elementima te vrednuje vlastitu izvedbu, izvedbe drugih i zajedničku izvedbu.; pjevanjem izvodi autorske i tradicijske pjesme iz Hrvatske i svijeta. Uvažava pravila kulture pjevanja, intonaciju, ritam, tekst, glazbeno-izražajne sastavnice i stilsku obilježja pjesme; svira pratnju upoznatim skladbama i/ili samostalno svira kraće instrumentalne skladbe služeći se notnim pismom za potrebe sviranja.; izražava se pokretom uz glazbu.; sudjeluje u različitim glazbenim igrama i aktivnostima glazbenoga stvaralaštva.</p>	<p>sposobnostima vrednovanje naučenoga treba se temeljiti na njegovom odnosu prema aktivnosti i uključenosti u aktivnost.; pjeva/izvodi najmanje 15 pjesama ; za potrebe sviranja učenici se koriste tjeloglazbom, dječjim instrumentarijem, melodijskim udaraljka ili drugim jednostavnijim melodijskim glazbalima; učenike se može poučiti notnom pismu za potrebe sviranja; pokretom uz glazbu učenici mogu osvještavati i pratiti glazbeno-izražajne sastavnice.</p>
Glazba u kontekstu	<p>Učenik na osnovu slušanja glazbe i aktivnog muziciranja prepoznaje različite uloge i vrste glazbe.; učenik temeljem slušanja, pjevanja i plesa/pokreta upoznaje obilježja hrvatske tradicijske glazbe užeg zavičajnog područja.; učenik temeljem slušanja, pjevanja i plesa/pokreta upoznaje obilježja hrvatske tradicijske glazbe užeg zavičajnog područja.</p>	<p>Na osnovu slušanja glazbe i aktivnog muziciranja prepoznaje različite uloge te razlikuje pojedine vrste glazbe.; temeljem slušanja, pjevanja i plesa/pokreta, upoznaje obilježja glazbe i drugih umjetnost.</p>	<p>Temeljem slušanja i izvođenja prepoznaje sličnosti i razlike pojedinih vrsta glazbe, kao i različite uloge koje glazba može imati u životu; tradicijska se glazba upoznaje prema načelu zavičajnosti; nakon tradicijske glazbe u vlastitoj sredini u 5. i 6. razredu upoznaje se glazbe preostalih regija Hrvatske, uključujući i glazbu manjinskih kultura.</p>

Izvor: izrada autorice prema Odluci o donošenju Kurikuluma za nastavni predmet Glazbena kultura za osnovne škole i Glazbena umjetnost za gimnazije u Republici Hrvatskoj (NN 7/2019)

Ishodi u tablici 5 obuhvaćaju različite aspekte glazbenog obrazovanja. Učenici trebaju poznavati određeni broj skladbi i razlikovati pjevačke glasove, gudaća i trzaća glazbala te različite izvođačke sastave. Kroz slušanje glazbe trebaju prepoznati vokalnu, instrumentalnu i vokalno-instrumentalnu glazbu te osnovne glazbene oblike. Također, učenici sudjeluju u zajedničkim izvedbama glazbe, pjevaju tradicijske pjesme iz Hrvatske i svijeta, te izvode glazbu sviranjem ili pokretom.

Za ostvarivanje odgojno-obrazovnih ishoda u šestome razredu osnovne škole tablica 6 sa ishodima je uglavnom ista kao i tablica ishoda petoga razreda. Učenici u šestom razredu nadograđuju svoje znanje i vještine iz petog razreda kroz dodatne ciljeve i aktivnosti.

Tablica 6

Organizacija predmeta Glazbena kultura u šestome razredu osnovne škole

Domene	Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Preporuke
Slušanje i upoznavanje glazbe	Učenik razlikuje glazbala s tipkama, drvena i limena puhaća glazbala, skupinu glazbala, instrumentalne sastave i orkestre te opaža izvedbenu ulogu glazbala	Razlikuje zvuk i izgled glazbala s tipkama, drvenih i limenih puhaćih glazbala. Pridružuje glazbala odgovarajućim skupinama, opaža izvedbenu ulogu glazbala.	Za upoznavanje zvuka pojedinih glazbala te skupina glazbala slušaju se ulomci skladbi ili kraće cjelovite skladbe.
Glazba u kontekstu	Učenik temeljem slušanja, razlikuje, opisuje i uspoređuje obilježja različitih vrsta glazbe.; učenik temeljem slušanja, pjevanja i plesa/pokreta upoznaje obilježja hrvatske tradicijske glazbe šireg zavičajnog područja i glazbe najmanje jedne manjinske kulture.	Razlikuje, opisuje i uspoređuje obilježja različitih vrsta glazbe; temeljem slušanja, pjevanja i plesa/pokreta, upoznaje obilježja glazbe i drugih umjetnosti (tekst, ples/pokret, odjeća i obuća) u hrvatskoj tradicijskoj glazbi šireg zavičajnog područja i glazbi najmanje jedne manjinske kulture.	Poznavanje glazbeno-izražajnih sastavnica koristi se kako bi se opisale razlike između pojedinih vrsta glazbe; u 6. razredu upoznaje se glazbe preostalih regija Hrvatske, uključujući i glazbu najmanje jedne manjinske kulture.

Izvor: izrada autorice prema Odluci o donošenju Kurikuluma za nastavni predmet Glazbena kultura za osnovne škole i Glazbena umjetnost za gimnazije u Republici Hrvatskoj (NN 7/2019)

Dodatni ishodi uključuju prošireno razumijevanje glazbenih pojmova izvođačkih sastava i glazbenih oblika, kao i dublje upoznavanje s hrvatskom tradicijskom glazbom užeg zavičajnog područja kroz slušanje, pjevanje i pokret. Na taj način učenici razvijaju složenije glazbene vještine i proširuju svoje glazbeno obrazovanje.

Tablica 7 prikazuje ishode za sedmi razred osnovne škole. Ishodi se nadograđuju na prethodno stečena znanja i vještine te uvode nove ciljeve kako bi se proširilo razumijevanje i sposobnosti učenika u glazbenom obrazovanju.

Tablica 7

Organizacija predmeta Glazbena kultura u sedmome razredu osnovne škole

Domene	Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Preporuke
Slušanje i upoznavanje glazbe	Učenik razlikuje udaraljke s određenom i neodređenom visinom	Razlikuje, opisuje i uspoređuje pojedine instrumentalne i	Učenik upoznaje najmanje jednu više stavačnu glazbenu vrstu

	tona, skupinu glazbala i orkestre te opaža izvedbenu ulogu glazbala.; učenik temeljem slušanja glazbe, razlikuje vokalnu, instrumentalnu i vokalno-instrumentalnu glazbu te različite izvodačke sastave.; učenik temeljem slušanja glazbe, opisuje sonatni oblik.	vokalno-instrumentalne glazbene vrste; uspoređuje organizaciju različitih glazbenih vrsta, navodeći sličnosti i razlike; temeljem slušanja glazbe, opisuje sonatni oblik.	u cijelosti; Učenik uspoređuje glazbene vrste prema njihovim obilježjima: izvodački sastav, broj stavaka, sadržaj; glazbeni oblik nije cilj, već sredstvo pomoću kojeg se aktivno sluša i upoznaje skladba.
Glazba u kontekstu	Učenik opaža međusobne utjecaje različitih vrsta glazbi.; učenik temeljem slušanja, opisuje obilježja europske tradicijske glazbe.	Opaža međusobne utjecaje različitih vrsta glazbe; temeljem slušanja, opisuje obilježja glazbe i drugih umjetnosti u europskoj tradicijskoj glazbi.	Uočiti, opisati i usporediti glazbeno-izražajne sastavnice jedne i druge vrste glazbe u skladbi, stavku ili ulomku; upoznati glazbu najmanje dva europska naroda

Izvor: izrada autorice prema Odluci o donošenju Kurikuluma za nastavni predmet Glazbena kultura za osnovne škole i Glazbena umjetnost za gimnazije u Republici Hrvatskoj (NN 7/2019)

U sedmome razredu, učenik će razvijati sposobnost razlikovanja udaraljki s određenom i neodređenom visinom tona, skupina glazbala i orkestara. Također će usavršavati prepoznavanje vokalne, instrumentalne i vokalno-instrumentalne glazbe putem slušanja, kao i u prepoznavanju različitih izvodačkih sastava. Učenik će moći opisivati sonatni oblik glazbe te prepoznavati međusobne utjecaje različitih vrsta glazbe. Nadalje, bit će sposoban opisivati karakteristike europske tradicijske glazbe putem slušanja glazbe i analize.

U tablici 8 prikazani su odgojno-obrazovni ishodi za osmi razred osnovne škole.

Tablica 8

Organizacija predmeta Glazbena kultura u osmome razredu osnovne škole

Domene	Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Preporuke
Slušanje i upoznavanje glazbe	Učenik slušno prepoznaje obilježja glazbe različitih glazbeno-stilskih razdoblja.; učenik slušno i vizualno prepoznaje, razlikuje, opisuje i uspoređuje glazbeno-scenske i vokalno-instrumentalne vrste.	Prepoznaje, razlikuje, opisuje i uspoređuje obilježja glazbe različitih glazbeno-stilskih razdoblja (srednji vijek, renesansa, barok, klasicizam, romantizam, glazba 20. i 21. stoljeća); glazbena djela svrstava u određeno glazbeno-stilsko razdoblje, prema njihovim	verbalne informacije o glazbeno-stilskim razdobljima te stilovima/pravcima/žanrovima obvezno se temelje na slušnom iskustvu učenika; sve glazbeno-scenske vrste moraju se upoznavati audio-vizualno s ciljem razlikovanja glazbenih brojeva (uvertira, arija, recitativ, zborovi), opisivanja organizacije glazbeno-scenskih vrsta, objašnjavanja uloge svih sudionika u stvaranju i izvedbi određene glazbeno-

		obilježjima.; slušno i vizualno prepoznaje, razlikuje, opisuje i uspoređuje glazbeno-scenske vrste; glazbena djela svrstava u određenu vrstu, prema njihovim obilježjima.	scenske vrste te opisivanja povezanosti glazbe i drugih umjetnosti u operi, opereti, mjuziklu i baletu.
Glazba u kontekstu	Opisuje spajanje različitih vrsta glazbe (crossover); učenik temeljem slušanja, opisuje obilježja tradicijske glazbe geografski udaljenijih naroda/ kultura.	Opisuje spajanje različitih vrsta glazbe (crossover), uspoređuje glazbeno-izražajne sastavnice i istražuje globalne trendove.; učenik temeljem slušanja, opisuje obilježja tradicijske glazbe geografski udaljenijih naroda/ kultura.; temeljem slušanja, opisuje obilježja glazbe i drugih umjetnosti u tradicijskoj glazbi geografski udaljenijih naroda/kultura.	Uočiti, opisati i usporediti glazbeno-izražajne sastavnice jedne i druge vrste glazbe u skladbi, stavku ili odlomku; upoznati glazbu najmanje dva geografski udaljena naroda.

Izvor: izrada autorice prema Odluci o donošenju Kurikuluma za nastavni predmet Glazbena kultura za osnovne škole i Glazbena umjetnost za gimnazije u Republici Hrvatskoj (NN 7/2019)

U osmome razredu osnovne škole naglasak je na razvijanju slušne percepcije i analitičkih sposobnosti učenika u prepoznavanju obilježja glazbe različitih glazbeno-stilskih razdoblja te razlikovanju, opisivanju i uspoređivanju glazbeno-scenskih i vokalno-instrumentalnih vrsta. Nadalje, učenik će razvijati sposobnost opisivanja crossover glazbe, odnosno spajanja različitih glazbenih žanrova. Također će biti osposobljen za opisivanje obilježja tradicijske glazbe geografski udaljenijih naroda i kultura temeljem slušanja glazbe.

2.4. Odgojno-obrazovni ishodi Glazbene umjetnost u gimnazijama

Nastava Glazbene umjetnost u gimnazijama nastavni je predmet koji se u jezičnoj, klasičnoj i općoj gimnaziji izvodi prema četverogodišnjem programu, dok se u matematičkoj i prirodoslovnoj gimnaziji organizira prema dvogodišnjem programu. U obrazovnom sustavu Republike Hrvatske učenje glazbe priznato je kao neizostavan čimbenik u oblikovanju glazbenih, ali i općih kompetencija učenika. Predmetom Glazbena umjetnost ostvaruju se temeljne odgojno-obrazovne vrijednosti i opći ciljevi odgoja i obrazovanja, odnosno nastava glazbe potiče i unaprjeđuje učenikov estetski razvoj, potiče kreativnost, razvija glazbene sposobnosti i interese, razvija svijest o očuvanju povijesno-kulturne baštine te osposobljava za

življenje u multikulturalnom svijetu. Na nastavi Glazbene umjetnosti učenici upoznaju glazbu različitih stilova i vrsta te usvajaju osnovne elemente glazbenog jezika i pismenosti te je naglasak na susretu učenika s glazbom (Kurikulum nastavnih predmeta Glazbena kultura i Glazbena umjetnost za osnovne škole i gimnazije, 2019).

Odgojno-obrazovni ishodi u pojedinom razredu srednje škole razlikovat će se ovisno o odabiru sinkronijskog ili dijakronijskog modela poučavanja. Stoga su odgojno-obrazovni ishodi objedinjeni u jednoj tablici za 1., 2., 3. i 4. razred na razini 137 sati jer će ih učitelj organizirati prema potrebama procesa učenja i poučavanja (Kurikulum nastavnih predmeta Glazbena kultura i Glazbena umjetnost za osnovne škole i gimnazije, 2019).

U tablici 9 prikazani su odgojno-obrazovni ishodi za 1., 2., 3. i 4. razreda srednje škole.

Tablica 9

Organizacija predmeta Glazbena umjetnost u srednjim školama

Domene	Odgajno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Preporuke
Slušanje i upoznavanje glazbe	Učenik poznaje određeni broj skladbi.; učenik slušno prepoznaje i analizira glazbeno izražajne sastavnice i oblikovne strukture u istaknutim skladbama klasične, tradicijske i popularne glazbe; učenik slušno prepoznaje i analizira obilježja glazbenostilskih razdoblja te glazbenih pravaca i žanrova.; učenik slušno prepoznaje i analizira obilježja hrvatske tradicijske glazbe i glazbi svijeta.	Poznaje određeni broj skladbi različitih vrsta glazbe; slušno analizira i svrstava glazbeno izražajne sastavnice u istaknutim skladbama klasične, tradicijske i popularne glazbe.; slušno analizira obilježja glazbenostilskih razdoblja te glazbenih stilova, pravaca i žanrova.; slušno analizira obilježja hrvatske tradicijske glazbe i glazbi svijeta.	Učenik poznaje 10 do 30 skladbi; upoznavanje skladbi provesti pomoću audio i/ili video zapisa; od učenika se očekuje navođenje imena skladatelja i naziva skladbe te pojedinih/svih bitnih obilježja skladbe; svi sadržaji odgojno-obrazovnog ishoda usvajaju se temeljem slušanja glazbe; preporuča se slušanje (i gledanje) dviju ili više izvedbi istog glazbenog djela/stavka/ulomka te usporedba različitih izvedbi; glazbeno-stilska razdoblja te stilovi, pravci i žanrovi mogu se usvajati kronološki (dijakronijski pristup) ili integrativno, svladavanjem različitih glazbenih pojava (sinkronijski pristup). Izbor dijakronijskog ili sinkronijskog modela uvjetovat će realizaciju navedenog ishoda; predstavljanjem opusa skladatelja prikazat će se ujedno i obilježja određenog glazbeno-stilskog razdoblja/ pravca/pokreta; nastavnik samostalno odabire i tematski povezuje tradicijsku glazbu različitih regija Hrvatske, Europe i ostalih kontinenata.
Izražavanje glazbom i uz glazbu	Učenik ostvaruje različite glazbene aktivnosti u skladu s vlastitim interesima i sklonostima (pjevanje,	Izvodi napjeve hrvatske i svjetske glazbene baštine uvažavajući sve umjetničke	Realizacija ishoda ovisi o sklonostima i sposobnostima učenika te organizaciji procesa učenja i poučavanja; kod učenika s manje razvijenim glazbenim

	sviranje, ples i pokret, stvaralaštvo i primjena IKT-a).	elemente; izvodi plesnu koreografiju različitih djela klasične, tradicijske i popularne glazbe u skupini ili u paru; stvara glazbu različite tonske građe, metro-ritamske organizacije i oblika; usklađuje vlastito izvođenje s izvođenjem drugih učenika u skupini, opaža, razumije i prihvaća različite uloge i razine odgovornosti u skupini te pritom vrednuje vlastitu izvedbu i izvedbe drugih: pronalazi nova rješenja u interpretaciji glazbe; u skladu s interesima javno nastupa u razredu, školi ili izvan nje.	sposobnostima vrednovanje naučenoga (brojčano ocjenjivanje) treba se temeljiti na njegovom odnosu prema aktivnosti i uključenosti u aktivnost.
Glazba u kontekstu	Učenik upoznaje glazbu u autentičnom, prilagođenom i virtualnom okružju.; opisuje susret s glazbom u autentičnom, prilagođenom i virtualnom okružju, koristeći određeni broj stručnih termina te opisuje oblikovanje vlastitih glazbenih preferencija; učenik opisuje povijesni razvoj glazbene umjetnosti.; učenik razlikuje različite vrste glazbe i glazbene žanrove te opisuje njihove međusobne utjecaje i spajanja (crossover i fuzija).; učenik povezuje glazbenu umjetnost s ostalim umjetnostima.	Posjećuje, prepoznaje i imenuje znamenite kulturne ustanove u Hrvatskoj i svijetu: samostalno se informira, opisuje i procjenjuje kulturno-glazbenu ponudu u svojoj sredini; na različite načine opisuje susret s glazbom u autentičnom, prilagođenom i virtualnom okružju koristeći određeni broj stručnih termina: Opisuje oblikovanje vlastitih glazbenih preferencija.; uspoređuje obilježja glazbeno-stilskih razdoblja, pravaca i žanrova u društveno-povijesnome i kulturnome kontekstu; povezuje razvoj glazbene umjetnosti s općim društveno- povijesnim i kulturnim razvojem; prepoznaje, opisuje, uspoređuje i analizira elemente umjetničkoga izraza u glazbi i ostalim umjetnostima.	Prednost se daje upoznavanju glazbe u autentičnom okružju; ishod se može ostvariti samostalno, ili integrirano s ishodom; u okviru glazbeno-stilskih razdoblja, učenik razlikuje/opisuje/uspoređuje/analizira različite izvođače i izvođačke sastave te razvoj glazbenih oblika i glazbenih vrsta; učenik umjetnosti pristupa interdisciplinarno, analizirajući i uspoređujući sredstva, simbole, tehnike i postupke umjetničkoga izraza u glazbi i ostalim umjetnostima.

Izvor: izrada autorice prema Odluci o donošenju Kurikuluma za nastavni predmet Glazbena kultura za osnovne škole i Glazbena umjetnost za gimnazije u Republici Hrvatskoj (NN 7/2019)

U srednjim školama, naglasak ishoda predmeta Glazbena umjetnost obuhvaća širok prikaz aktivnosti. Učenici se potiču da upoznaju određeni broj skladbi iz različitih glazbenih žanrova i stilova. Također, analiziraju glazbene sastavnice i oblikovne strukture u istaknutim skladbama klasične, tradicijske i popularne glazbe. Kroz slušno prepoznavanje i analizu uče obilježja glazbenih stilskih razdoblja, pravaca i žanrova, kao i obilježja hrvatske tradicijske glazbe i glazbe svijeta. Učenici se potiču da sudjeluju u različitim glazbenim aktivnostima prema vlastitim interesima i sklonostima, uključujući pjevanje, sviranje, ples i pokret, stvaralaštvo i primjenu IKT-a. Pritom, istražuju glazbu u autentičnom, prilagođenom i virtualnom okružju, opisujući svoj susret s glazbom koristeći stručne termine te oblikujući vlastite glazbene preferencije. Učenici se upoznaju s povijesnim razvojem glazbene umjetnosti te razlikuju različite vrste glazbe i glazbene žanrove opisujući njihove međusobne utjecaje i spajanja poput *crossovera* i fuzije, te povezuju glazbenu umjetnost s ostalim umjetničkim disciplinama kako bi stvorili dublje razumijevanje umjetničkog izraza.

2.5. Vrednovanje u nastavi glazbe

Vrednovanje se promatra kao proces koji potiče učenje, služi kao sredstvo za učenje te ocjenjuje stečeno znanje (Kurikulum nastavnih predmeta Glazbena kultura i Glazbena umjetnost za osnovne škole i gimnazije, 2019). U nastavnim predmetima Glazbena kultura i Glazbena umjetnost koriste se različiti pristupi vrednovanju, a temeljni su:

Vrednovanje za učenje

Vrednovanje kao učenje

Vrednovanje naučenoga

Vrednovanje za učenje u nastavi glazbe pruža kvalitativne povratne informacije učenicima o njihovom usvojenju odgojno-obrazovnih ishoda poput znanja, vještina i stavova. Ovaj pristup, koji se provodi tijekom procesa učenja i poučavanja motivira učenike za poboljšanje učenja te im pomaže u razvoju strategija za analizu glazbe, kritičkog pristupa glazbenim djelima te razvoja vlastitih glazbenih sposobnosti. Također, potiče razvoj metakognitivnih vještina koje omogućuju povezivanje slušnog iskustva s drugim glazbenim i općim znanjima (Kurikulum nastavnih predmeta Glazbena kultura i Glazbena umjetnost za osnovne škole i gimnazije, 2019).

Vrednovanje kao učenje podrazumijeva da učenici kroz sam proces vrednovanja stječu znanje. Ovaj pristup naglašava aktivno sudjelovanje učenika u vrednovanju uz podršku učitelja.

U kontekstu estetskog odgoja i formiranja vrijednosnih kriterija važno je naučiti kako vrednovati glazbena djela kao umjetničke procese, uključujući nastanak i izvedbu glazbenih djela (Kurikulum nastavnih predmeta Glazbena kultura i Glazbena umjetnost za osnovne škole i gimnazije, 2019).

Vrednovanje naučenog je sumativno vrednovanje koje procjenjuje usvojenost odgojno-obrazovnih ishoda nakon određenog perioda učenja. Provodi se periodično, obično nakon završetka nastavne cjeline ili obrazovnog razdoblja. U nastavi glazbe usklađuje se s definiranim odgojno-obrazovnim ishodima, a ne koristi se brojčano ocjenjivanje. Cilj je opisati postignuća učenika na kraju školske godine, s naglaskom na sustavno praćenje učenika tijekom godine, posebno u aktivnostima iz domene B (Kurikulum nastavnih predmeta Glazbena kultura i Glazbena umjetnost za osnovne škole i gimnazije, 2019).

2.6. Elementi vrednovanja

Vrednovanje u nastavi glazbe obuhvaća elemente koji mogu rezultirati opisnom i/ili brojčanom ocjenom, ovisno o godini učenja. U svakoj godini prisutna su obavezna dva elementa vrednovanja. Učitelj može samostalno uvesti treći element ocjenjivanja prilagođen nastavnim sadržajima i interesima učenika. Komponente vrednovanja variraju ovisno o dobi učenika i razredu. U nastavi Glazbene kulture obvezni elementi vrednovanja za 1. do 8. godinu uključuju Slušanje i poznavanje glazbe te Izražavanje glazbom i uz glazbu. U nastavi Glazbene umjetnosti, obvezni elementi za 1. do 4. godinu ili 1. i 2. godinu u srednjoj školi uključuju Slušanje i poznavanje glazbe te Osnove glazbene umjetnosti (Kurikulum nastavnih predmeta Glazbena kultura i Glazbena umjetnost za osnovne škole i gimnazije, 2019).

2.7. Donošenje zaključne ocjene

Zaključna ocjena usklađuje se s ljestvicom ocjena kao numeričkim pokazateljem učenikove razine usvojenosti odgojno-obrazovnih ishoda. Pri donošenju zaključne ocjene ne uzima se aritmetička sredina pojedinačnih brojčanih ocjena prikupljenih tijekom vrednovanja naučenog. Umjesto toga uvažavaju se pokazatelji učenikovog napretka prikupljeni kroz različite pristupe vrednovanju, poput vrednovanja za učenje i vrednovanja kao učenje. Zaključna ocjena proizlazi iz jasno definiranih odgojno-obrazovnih ishoda, pri čemu se važnost pojedine domene u donošenju ocjene prilagođava zastupljenošću domena u određenom ciklusu. U prva tri odgojno-obrazovna ciklusa, jednako se vrednuju domene Slušanje i upoznavanje

glazbe te Izražavanje glazbom i uz glazbu. U četvrtom i petom ciklusu, posebna se pažnja posvećuje komplementarnosti domena Slušanje i upoznavanje glazbe te Glazba u kontekstu i razumijevanju muzikoloških sadržaja (Kurikulum nastavnih predmeta Glazbena kultura i Glazbena umjetnost za osnovne škole i gimnazije, 2019).

3. GLAZBENE PREFERENCIJE

Glazba je integralni aspekt ljudskog života od ranog djetinjstva do starije dobi, pri čemu slušanje glazbe predstavlja jedan od najčešćih načina interakcije s glazbom. Ona služi kao ključni pozadinski element i pratnja u različitim kontekstima. Glazba ispunjava različite fizičke, kognitivne, emocionalne i socijalne funkcije, te se stoga smatra vrijednim alatom u istraživanju estetske percepcije, grupnog ponašanja, razvojnih procesa kod adolescenata, kao i u izražavanju i induciranju emocija (Dobrota i Reić Ercegovac, 2016).

Sposobnost estetskog vrednovanja glazbe odražava osjetljivost na umjetničku vrijednost skladbe i njezine interpretacije. Glazbene preferencije su kratkotrajne procjene sviđanja, dok glazbeni ukus predstavlja relativno stabilan, dugoročan obrazac ponašanja i evaluacije (Dobrota i Reić Ercegovac, 2016).

Rezultati istraživanja potvrđuju postojanje sličnih obrazaca povezanosti između dimenzija glazbenih preferencija i različitih psiholoških konstrukata. Takvi nalazi impliciraju da je psihološka osnova glazbenih preferencija vrlo stabilna i trajna. Unatoč toj stabilnosti, nije potpuno jasno što točno u glazbi privlači ljude (Dobrota i Reić Ercegovac, 2016). Glazbene preferencije oblikovane su nizom različitih čimbenika, uključujući glazbeno-izražajne elemente, poznatost skladbi i učestalost slušanja, afektivna iskustva slušatelja tijekom slušanja te različite društvene utjecaje. Čimbenici koji utječu na glazbene preferencije mogu se klasificirati u nekoliko kategorija.

Prva kategorija obuhvaća kognitivne čimbenike povezane s instrumentalnom upotrebom glazbe, pri čemu glazba može ispunjavati različite funkcije i biti korištena u specifičnim situacijama za određene svrhe. Mnoga istraživanja kategoriziraju kognitivne funkcije slušanja glazbe kao one koje se odnose na komunikaciju, istraživanje osobnih vrijednosti ili identiteta, stjecanje informacija ili interakciju s drugim ljudima, te na autorefleksiju. Adolescenti često primjećuju kako se njihovi problemi i važna životna pitanja reflektiraju i rješavaju upravo kroz glazbu (Arnett 1995; Larson, 1995; Schwartz i Foutus, 2003; prema: Dobrota i Reić Ercegovac, 2016). Drugu skupinu čimbenika koji utječu na glazbene preferencije čine emocionalni čimbenici. Evokacija emocija predstavlja jedan od primarnih razloga za slušanje glazbe. Brojna istraživanja potvrđuju da ljudi slušaju glazbu kako bi održali dobro raspoloženje, izrazili svoje emocije i kako bi se opustili (Juslin i Laukka, 2004; Larson, 1995; prema: Dobrota i Reić Ercegovac, 2016). Treću skupinu čimbenika možemo nazvati fiziološkom pobuđenošću. Fiziološka pobuđenost uglavnom se doživljava kao ugodna. Osim subjektivnih iskustava, brojna istraživanja potvrđuju promjene mjerljivih varijabli, kao što su otkucaji srca i krvni tlak, tijekom slušanja glazbe (Carig, 2005; Krumhansal, 1997; prema:

Dobrota i Reić Ercegovac, 2016). Četvrtu skupinu čimbenika koji utječu na formiranje glazbenih preferencija čine kulturni i društveni čimbenici. Dok glazba može izraziti osobni identitet pojedinca, ona također može odražavati identitet i osobnost drugih ljudi (Rentfrow i Gosling, 2003; 2006; prema: Dobrota i Reić Ercegovac, 2016). Glazba je jedinstven društveni fenomen prisutan u kulturama širom svijeta, a bavljenje glazbom dio je ljudske kulture (Dobrota i Reić Ercegovac, 2016). Peta skupina čimbenika uključuje ponavljanje i povezanost s glazbom. Brojna istraživanja potvrđuju pozitivnu linearnu povezanost između učestalosti slušanja glazbe i glazbenih preferencija (Finns, 1989; North i Hargreaves, 2008; prema: Dobrota i Reić Ercegovac, 2016). Šestu skupinu čimbenika čine karakteristike glazbe, poput tempa, ritma, visine tona, harmonije i dinamike, koje su ključne za percepciju i evaluaciju glazbenih djela. Najčešće istraživani čimbenici povezani s glazbenim preferencijama odnose se na karakteristike glazbe i slušatelja (Finns, 1989; North i Hargreaves, 2008; prema: Dobrota i Reić Ercegovac, 2016).

3.1. Osobine slušatelja

Osobine slušatelja, kao što su socioekonomski status, dob, spol, glazbeno iskustvo i osobnost, značajno utječu na glazbene preferencije, tvoreći sedmu skupinu čimbenika. Istraživanja povezanosti socioekonomskog statusa i glazbenih preferencija općenito pokazuju da pojedinci s višim razinama obrazovanja preferiraju sve vrste glazbe, osim country glazbe (Robinson, 1993). Gans (1974) identificira pet glavnih američkih kultura ukusa: visoka kultura, viša-srednja kultura, niža-srednja kultura, niska kultura te kvazi-folk niska kultura. Autor ističe da su kulture ukusa duboko ukorijenjene u društvenoj strukturi te naglašava važnost analize obrazovnih stavova i vrijednosti pripadnika različitih socioekonomskih skupina (prema: Dobrota i Reić Ercegovac, 2016).

Promatrajući utjecaja dobi na glazbene preferencije, postoji opće slaganje kako značenje glazbe u čovjekovu životu raste do adolescencije, a zatim počinje opadati (Hergreaves, North, Tarrant, 2006; prema Dobrota i Reić Ercegovac, 2016). LeBlanc (1991) nakon razmatranja utjecaja sazrijevanja na promjene glazbenih preferencija predlaže četiri hipoteze: 1. mlađa djeca su otvorenija prema različitim vrstama glazbe; 2. ta se otvorenost smanjuje ulaskom u adolescenciju; 3. postoji djelomičan povratak otvorenosti kako slušatelj sazrijeva od adolescencije prema mlađoj odrasloj dobi; 4. otvorenost se smanjuje kako slušatelj ulazi u stariju dob. Sve hipoteze potvrđene su za sveukupne rezultate (prema: Dobrota i Reić Ercegovac, 2016).

Brojna istraživanja potvrđuju utjecaj spola na glazbene preferencije (Harrison i O'Neill,

2003; LeBlanc, 1982; LeBlanc i sur., 1999; prema: Dobrota i Reić Ercegovac, 2016). Christenson i Peterson, (1988) istraživali su glazbene preferencije dvjesto dvadeset i devetero studenata i zaključili kako muškarci preferiraju glazbu poput hard rocka te izbjegavaju onu glazbu koja ima romantičan prizvuk. Žene s druge strane, slušaju glazbu koja im ublažava osjećaj osamljenosti, koja im popravlja raspoloženje i otklanja brige (prema: Dobrota i Reić Ercegovac, 2016).

U pogledu utjecaja glazbene poduke i glazbenih sposobnosti na glazbene preferencije, istraživanja pokazuju da pojedinci s višom razinom glazbene poduke i razvijenijim glazbenim sposobnostima preferiraju složeniju glazbu u odnosu na one s nižim razinama glazbene poduke i slabije razvijenim sposobnostima (Gregory, 1994; North i Hargreaves, 1995b; Palmquist, 1988; prema: Dobrota i Reić Ercegovac, 2016). To se moglo i naslutiti, s obzirom na to da glazbeno obrazovanje i razvijene glazbene sposobnosti utječu na percepciju složenosti glazbe, koja je važna odrednica preferencija. Glazbeno obrazovani pojedinci, kao i oni s razvijenim glazbenim sposobnostima, vjerojatno su otvoreniji prema širokom spektru glazbenih izričaja, posebno onih manje poznatih (Dobrota i Reić Ercegovac, 2016).

3.2. Osobine glazbe

Glazbene preferencije ovise o karakteristikama same glazbe, pri čemu ljudi često preferiraju glazbu koja je umjerene glasnoće, tempa i složenosti, te koja se nalazi na srednjoj razini poznatosti (Kellaris 1992; Jakobovits, 1996; Berlyne, 1971; 1974; North i Hargreaves, 1996; prema: Dobrota i Reić Ercegovac, 2016). Također, glazbene preferencije su usko povezane s kvalitetom izvedbe i vrstom medija kroz koji se glazba prezentira. Glazba nosi određena referentna značenja, pa su tonalitet, ritam, harmonija i melodija povezani s određenim emocionalnim sadržajem koji dalje utječe na glazbene preferencije. Istraživanja sugeriraju da je tonalitet ključna glazbeno-izražajna komponenta povezana s glazbenim preferencijama. Koncept durskog i molskog tonaliteta povezan je s emocionalnim iskustvima, pri čemu se često smatra da je durski tonalitet povezan s osjećajem sreće, dok je molski tonalitet povezan s osjećajem tuge. Ova povezanost između glazbene strukture i jezika ljudskih emocija smatra se vrlo snažnom (Crowder, 1984; prema: Dobrota i Reić Ercegovac, 2016).

Kostka i Reimer (1994) su istraživali učinkovitost neglazbenih termina, poput "svijetlo" za dur i "tamno" za mol, u olakšavanju razlikovanja tonaliteta kod učenika. Njihovi rezultati pokazuju da učenici često mogu razlikovati tonalitete dur i mol bez upotrebe ovih dodatnih termina. Također, primijećeno je da se pojam tonaliteta često konfuzno koristi s drugim glazbenim terminima, kao što su tempo i registar. Flowes (1988) je provodio istraživanje o

utjecaju tonaliteta dur i mola na glazbene preferencije studenata. Za istraživanje je koristio glazbene dijelove iz standardnog simfonijskog repertoara romantizma. Rezultati su pokazali da tonalitet ima značajan utjecaj na glazbene preferencije sudionika. Postoje mnoga istraživanja koja su se bavila istraživanjem veze između glazbenih preferencija i raznolikosti glazbenih stilova. Wiggins (2001) zagovara mogućnost pružanja djeci prilike za eksponiranje i proučavanje glazbe različitih žanrova i tradicija iz različitih povijesnih konteksta. Ovakav pristup ima za cilj poticanje razvoja glazbenih preferencija te širenje glazbenog ukusa. Često je prisutno uvjerenje da općenito preferiramo popularnu glazbu, pogotovo mladi, te da određeni glazbeni stilovi privlače specifične skupine ljudi s različitim osobinama. Dove (1976) je zaključio da muškarci češće preferiraju popularnu glazbu, dok su žene sklone klasičnoj glazbi. Nadalje, studenti glazbenih škola su pokazali veći interes za klasičnu i avangardnu glazbu, za razliku od studenata bez glazbenog obrazovanja, koji su više naginjali popularnoj glazbi (prema: Dobrota i Reić Ercegovac, 2016).

Unatoč mnoštvu istraživanja koja se bave različitim čimbenicima koji utječu na glazbene preferencije, još uvijek nema jedinstvenog odgovora na pitanje zašto preferiramo određena glazbena djela u odnosu na druga. Iz tog razloga, ne postoji definitivna teorija glazbenih preferencija koja bi u potpunosti obuhvatila sve dosadašnje spoznaje o tim preferencijama. Konačni cilj glazbene nastave na svim razinama obrazovanja jest estetsko oblikovanje učenika, što uključuje razvoj ljubavi prema glazbi (Dobrota i Reić Ercegovac, 2016).

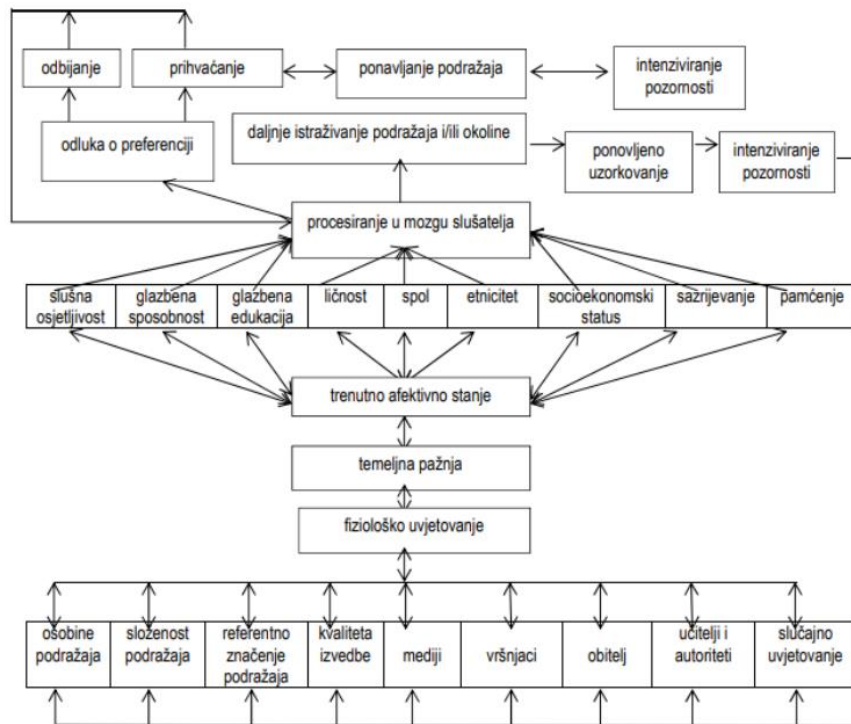
3.3. Modeli glazbenih preferencija

Iako se podaci dobiveni istraživanjima glazbenih preferencija razlikuju u mjeri kvantitete i kvantitete djelovanja određenih čimbenika, mnogi su autori pokušali oblikovati modele glazbenih preferencija kako bi teorijski objasnili i bolje prikazali iskustva slušatelja koja se, pod utjecajem raznih faktora, oblikuju u glazbene preferencije. Do danas je poznato nekoliko modela glazbenih preferencija, pri čemu su najistaknutiji Interaktivna teorija glazbenih preferencija (LeBlanc, 1982) te Recipročni model reakcije na glazbu (Hargreaves, Miell, MacDonald, 2005), koji su autori Hargreaves, Hargreaves i North 2012. godine revidirali, od tada nosi naziv Revidirani recipročni model reakcije na glazbu (prema: Dobrota i Reić Ercegovac, 2016).

3.4. Interaktivna teorija glazbenih preferencija

Jedan od najpoznatijih teorijskih modela glazbenih preferencija jest LeBlancov (1982), koji prikazuje hijerarhiju varijabli koje utječu na glazbene preferencije. U ovom modelu, osam razina predstavlja procesiranje informacija od strane slušatelja. Od četvrte do osme razine obuhvaćaju podražaje te kulturne i osobne faktore koji utječu na prijenos informacija do središnjeg živčanog sustava slušatelja, gdje se odvija procesiranje. Varijable na tim razinama nazivaju se varijablama utjecaja, dok se od prve do treće razine nazivaju varijablama reakcije. Na tim razinama slušatelj obrađuje ulazne informacije te djeluje tako da ih može odbaciti i završiti proces ili prihvatiti te pojačati pozornost prema ulaznim podacima (Dobrota i Reić Ercegovac, 2016).

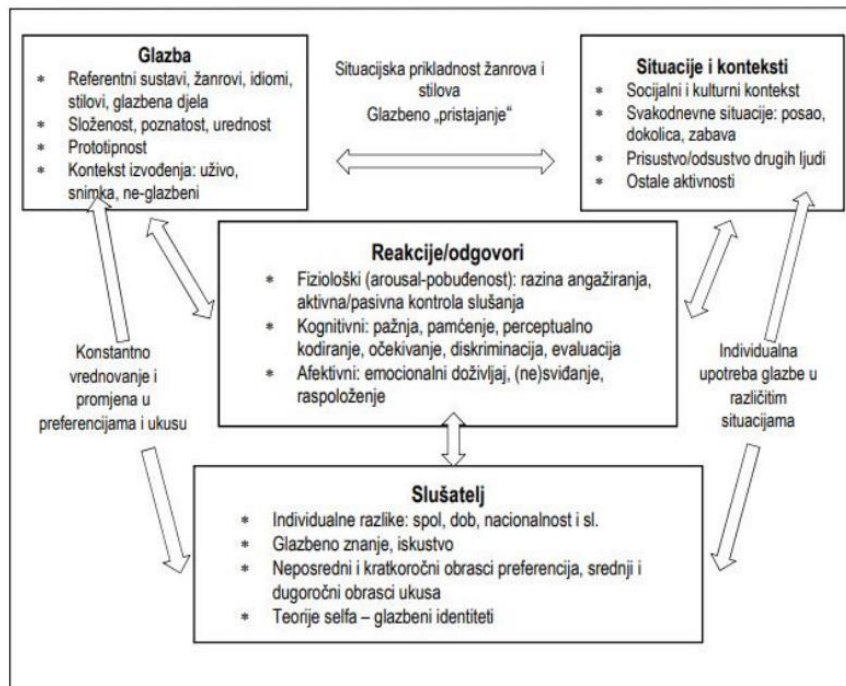
LeBlancov model sastoji se od osam razina koje se temelje na glazbi, okolini i aktivnosti slušatelja (slika 1). Razine su poredane "unatrag", što znači da osma razina, preko svih ostalih, vodi do prve razine koja se sastoji od četiri varijable: odbacivanje, prihvaćanje, ponavljanje podražaja i intenziviranje pozornosti. Osma razina uključuje devet varijabli, od kojih su četiri povezane s glazbenim podražajem (fizičke osobine podražaja, složenost podražaja, referentno značenje podražaja, kvaliteta izvedbe), dok se ostalih pet odnosi na kulturne utjecaje iz okoline (mediji, skupina vršnjaka, obitelj, pedagozi i autoriteti, slučajno uvjetovanje). Na sedmoj, šestoj i petoj razini nalaze se tri varijable: fiziološko uvjetovanje (sedma razina), osnovna pozornost (šesta razina) i afektivno stanje (peta razina). Ove varijable djeluju kao inhibitori koji blokiraju, ograničavaju ili mijenjaju ulaznu informaciju, odnosno glazbeni podražaj. Četvrta razina obuhvaća značajke slušatelja koje utječu na glazbeni podražaj, kao što su slušna osjetljivost, glazbeno obrazovanje, glazbena sposobnost, osobnost, spol, etnička pripadnost, socioekonomski status, sazrijevanje i pamćenje. Treća faza odnosi se na početak djelovanja slušatelja, odnosno na procesiranje informacija u mozgu, tj. u središnjem živčanom sustavu. Druga razina uključuje četiri varijable koje određuju je li slušatelju potrebno dodatno iskustvo kako bi formirao prosudbu o glazbenoj preferenciji slušanog djela. Ako je potrebno dodatno iskustvo, slušatelj se vraća na osmu razinu; ako nije, proces se nastavlja do prve razine gdje slušatelj ili odbacuje podražaj kao loš i nezanimljiv ili ga prihvaća te usmjerava više pozornosti na njega (Dobrota i Reić Ercegovac, 2016).

Slika 1. Interaktivna teorija glazbenih preferencija (LeBlanc, 1982)

3.5. Recipročni model reakcije na glazbu

Hargreaves, Miell i MacDonald su 2005. godine razvili recipročni model reakcije na glazbu (slika 2), u kojemu su socijalni i kulturni kontekst ključni utjecaji na glazbene preferencije. Model preuzima brojne čimbenike iz LeBlancova modela, ali se ne fokusira isključivo na glazbene preferencije, već opisuje niz reakcija na glazbu koje su u interakciji s glazbom, slušateljem i kontekstom slušanja. Za razliku od LeBlancova hijerarhijskog modela, recipročni model usmjerava reakcije prema trima glavnim utjecajima na glazbene preferencije: glazbi, situacijama i kontekstima. Ovi utjecaji zajedno s reakcijom na glazbu čine komponente modela (prema: Dobrota i Reić Ercegovac, 2016).

Slika 2. Recipročni model reakcije na glazbu (Hargreaves, Miell i MacDonald, 2005)

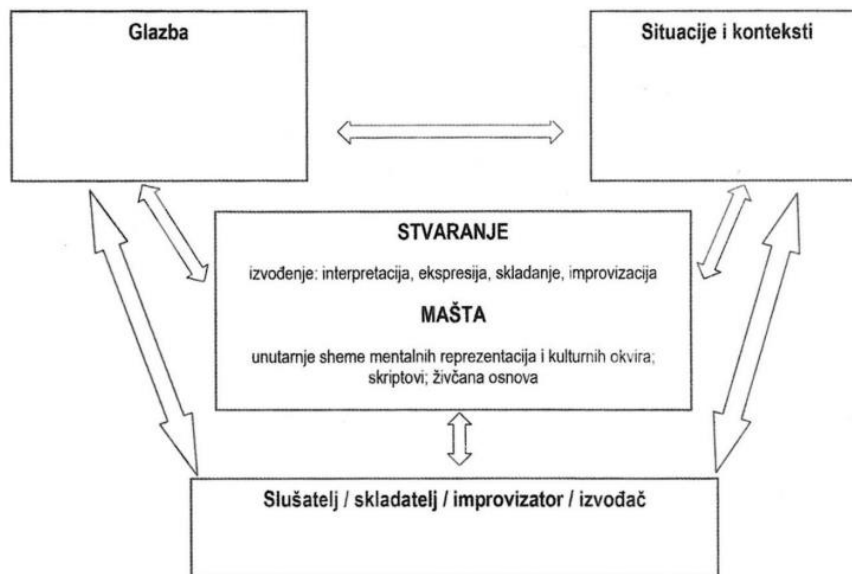
Dobrota i Reić Ercegovac opisuju model po komponentama:

„U kategoriji glazbe nalaze se različiti referentni sustavi, stilovi, kolativne varijable, prototipičnost i konteksti izvođenja. Situacije i konteksti obuhvaćaju društvene i kulturne kontekste, svakodnevne situacije, prisutnost drugih ljudi i ostale aktivnosti koje se odvijaju Isključivo za osobnu upotrebu - tijekom slušanja glazbe. Treći dio modela, reakcija na glazbu, obuhvaća tri skupine reakcija – fiziološke, kognitivne i afektivne. Slušatelj provodi kognitivne diskriminacije različitih glazbenih podražaja i njihovu evaluaciju, a takvi podražaji izazivaju različita afektivna stanja, odnosno emocije i raspoloženja. I, konačno, četvrti dio modela odnosi se na slušatelja i to na njegov spol, dob, glazbeno znanje, kratkoročne i dugoročne obrasce preferencija i sl.“ (Dobrota i Reić Ercegovac, 2016, 46).

Kako i sam naziv modela kaže, odnos među ovim komponentama i čimbenicima koji ih tvore je recipročan. Dobrota i Reić Ercegovac navode neke vidove reciprocnosti: *„Tako se u razmatranju odnosa između glazbe i situacija i konteksta ističe da su neke vrste glazbe primjerenije za izvođenje na određenim mjestima. Odnos između situacija i konteksta i slušatelja sugerira nam da pojedinci u određenim kontekstima slušaju glazbu kako bi postigli određene ciljeve, poput optimalne razine pobuđenosti ili stvaranja slike o sebi za druge pojedince. Odnos između slušatelja i glazbe ilustrira*

način na koji je svaki odgovor na glazbu povezan s dugoročnim glazbenim ukusima, poput odnosa između slušateljeva poznavanja glazbenog djela i percepcije njegove složenosti, između dobi i glazbene preferencije i sl.“ (Dobrota i Reić Ercegovac, 2016, 46).

Nedostatak ovog modela, kao i LeBlancova, jest u tome što se slušatelja promatra kao pasivnog sudionika koji reagira na glazbeni podražaj iz okoline. Zanemarena je činjenica da slušatelji aktivno biraju glazbu koju žele slušati te odbijaju onu koju ne žele. Ovi modeli stoga ne objašnjavaju zašto slušamo glazbu, već se fokusiraju na čimbenike koji utječu na slušanje glazbe i na konstantnu interakciju među tim čimbenicima. Važno je istaknuti da se reakcije na glazbu, koje čine temelj Recipročnog modela, uvijek odvijaju u određenoj situaciji, te se situacijski kontekst ne smije zanemariti. Autori smatraju da mašta igra ključnu ulogu u kreativnoj percepciji glazbe. Uvažavajući takva razmišljanja, Hargreaves, Hargreaves i North (2012) pokušali su ispraviti nedostatke Recipročnog modela te su proveli njegovu reviziju (slika 3) (prema: Dobrota i Reić Ercegovac, 2016).

Slika 3. Revidirani recipročni model reakcije na glazbu (Hargreaves, Hargreaves i North, 2012)

U revidiranom recipročnoj modelu, čimbenici povezani s glazbom te situacijama i kontekstima ostali su nepromijenjeni u odnosu na originalnu verziju modela, dok je varijabla slušatelja nadopunjena varijablama skladatelj/improvizator/izvođač. Umjesto varijable

odgovor, uključena je mašta koja čini temelj modela i koja spaja percepciju i produkciju (Dobrota i Reić Ercegovac, 2016). Mašta u modelu predstavlja kognitivne procese koji su temelj glazbenog iskustva. Postavljanje mašte u središte revidiranog modela omogućilo je integraciju svih kreativnih čimbenika uključenih u stvaranje glazbe te je promijenilo prirodu modela koji se sada bavi mentalnim aktivnostima uključenim u procesuiranje glazbe.

Iako navedeni modeli glazbenih preferencija ne predstavljaju čvrste znanstvene teorije, pružaju širok pregled čimbenika koji utječu na slušanje ili izbjegavanje glazbe, prikazujući odnose među tim čimbenicima i naglašavajući kontekst situacije u kojoj se glazba sluša. Isticanjem važnosti mašte u konceptu glazbenih preferencija, uzimaju se u obzir iskustva, potrebe i interesi slušatelja, čime se proširuje razumijevanje glazbenih preferencija.

4. ISTRAŽIVANJE

Glazbene preferencije studenata prema popularnoj glazbi u originalnoj verziji i varijanti popularne glazbe u promijenjenom tonalitetu.

Cilj ovog istraživanja bio je ispitati preferencije studenata prema popularnoj glazbi u originalnoj verziji i u verziji u kojoj je promijenjen tonalitet s obzirom na dob/godinu studija, vrstu završene srednje škole, područje studiranja (društveno-humanističke i prirodne znanosti) i poznavanje glazbe.

U skladu s formuliranim ciljem postavljeni su sljedeći problemi istraživanja:

- 1. Ispitati studentske preferencije originalnih verzija popularne glazbe i njihovih varijanti u promijenjenom tonalitetu.**
- 2. Ispitati razlikuju li se studentske preferencije originalnih verzija popularne glazbe i njihovih varijanti u promijenjenom tonalitetu s obzirom na dob/godinu studija, vrstu završene srednje škole, područje studiranja (društveno-humanističke i prirodne znanosti) i poznavanje glazbe.**

U skladu s postavljenim problemima istraživanja formulirane su sljedeće hipoteze:
H1 Studenti pokazuju veće preferencije originalnih verzija popularne glazbe, nego njihovih varijanti u promijenjenom tonalitetu.

H2 Studenti koji su pohađali gimnaziju, u odnosu na studente iz strukovnih škola, pokazuju veće preferencije originalnih verzija popularne glazbe i njihovih varijanti u promijenjenom tonalitetu.

H3 Studenti Filozofskog fakulteta, u odnosu na studente Prirodoslovno-matematičkog fakulteta, Sveučilišnog odjela za forenzične znanosti, Sveučilišnog odjela za studije mora i Mediteranske poljoprivrede, pokazuju veće preferencije originalnih verzija popularne glazbe i njihovih varijanti u promijenjenom tonalitetu.

H4 Studenti viših godina studija, u odnosu na mlađe studente, pokazuju veće preferencije originalnih verzija popularne glazbe i njihovih varijanti u promijenjenom tonalitetu.

H5 Studenti pokazuju veće preferencije poznatih originalnih verzija popularne glazbe i njihovih varijanti u promijenjenom tonalitetu, u odnosu na nepoznatu glazbu.

4.1. Metoda istraživanja

Sudionici

Ispitivanje je provedeno putem online ankete na uzorku od 260 studenata ($\check{Z} = 237$, $M = 23$) Sveučilišta u Splitu (Filozofski fakultet, Prirodoslovno-matematički fakultet, Sveučilišni

odjel za forenzične znanosti, Sveučilišni odjel za studije mora, Mediteranska poljoprivreda) (tablica 1). Od ukupnog broja sudionika, njih 119 (45,77 %) pohađalo je srednju strukovnu školu, a njih 141 (54,23 %) gimnaziju. Što se tiče pohađanja glazbene škole ili dodatne glazbene poduke, 22,69 % sudionika pohađalo je glazbenu školu ili dodatnu glazbenu poduku. Od ukupnog broja sudionika njih 38,85 % je pjevalo ili još uvijek pjeva u zboru ili klapi, dok je njih 11,92 % sviralo ili još uvijek svira u orkestru ili bendu. Samo 28,85 % sudionika odlazi na koncerte umjetničke glazbe, opere i balete. Slušanje predstavlja značajnu aktivnosti slobodnog vremena sudionika, jer 109 sudionika sluša glazbu 1-2 sata dnevno, njih 120 sluša je više sati dnevno, 28 sudionika sluša glazbu cijeli dan, a samo tri sudionika ne sluša glazbu.

Tablica 10

Struktura uzorka (N = 260)

SPOL	N	GODINA STUDIJA	N
M	23	1. godina prijediplomskog studija	149
		2. godina prijediplomskog studija	36
		3. godina prijediplomskog studija	23
Ž	237	1. godina diplomskog studija	28
		2. godina diplomskog studija	24
ukupno		260	

4.2. Instrument i postupak ispitivanja

Za potrebe istraživanja konstruiran je upitnik koji sadrži dva dijela. U prvom dijelu nalazila su se pitanja koja su se odnosila na sociodemografska obilježja sudionika (spol, završena srednja škola, naziv fakulteta i godina studija, pohađanje glazbene škole ili dodatne glazbene poduke, pjevanje u zboru ili klapi, sviranje u orkestru ili bendu, odlasci na koncerte umjetničke glazbe, opere i balet, prosječno dnevno slušanje glazbe). Drugi dio je *Upitnik za ispitivanje glazbenih preferencija* koji se sastojao od 10 skala procjene od 1 do 5 (1 = uopće mi se ne sviđa, 5 = jako mi se sviđa), a uz svaku skalu procjene bio je naveden redni broj glazbenog primjera te procjena poznatosti glazbenoga ulomka. Za potrebe istraživanja konstruiran je glazbeni nosač zvuka koji se sastojao od 10 glazbenih ulomaka, i to po pet ulomaka originalnih verzija popularne glazbe i pet ulomaka popularne glazbe u kojima je promijenjen tonalitet, svaki

u trajanju od 30 sekunda. Psihometrijske značajke *Upitnika za ispitivanje glazbenih preferencija* prikazane su u tablici 11. Raspodjela preferencija glazbenih ulomaka originalne popularne glazbe i varijanti popularne glazbe u kojima je promijenjen tonalitet značajno se razlikuje od normalne distribucije (K-S $d = 0,01$; $p < 0,01$), stoga će se u daljnjim analizama primijeniti postupci neparametrijske statistike.

Tablica 11

Psihometrijske značajke Upitnika za ispitivanje glazbenih preferencija

Redni broj glazbenog primjera	Glazbeni primjeri	
	Originalne verzije popularne glazbe	Verzije popularne glazbe u kojima je promijenjen tonalitet
1.	Depeche Mode - <i>Personal Jesus</i>	The Police - <i>Every Breath you Take</i> (mol)
2.	Barbara Streisand - <i>Woman in Love</i>	The Beatles - <i>Hey Jude</i> (mol)
3.	The Police - <i>Every Breath you Take</i>	Depeche Mode - <i>Personal Jesus</i> (mol)
4.	The Beatles - <i>Hey Jude</i>	John Denver - <i>Take Me Home, Country Roads</i> (mol)
5.	John Denver - <i>Take Me Home, Country Roads</i>	Barbara Streisand - <i>Woman in Love</i> (mol)
Cronbach α	0,66	0,62
M (sd)	17,47 (3,63)	16,17 (3,46)
Raspon	5-25	5-23
prosječna r među česticama	0,29	0,25
asimetričnost	-0,41	-0,49
spljoštenost	0,23	-0,13

4.3. Rezultati

H1 Studenti pokazuju veće preferencije originalnih verzija popularne glazbe, nego njihovih varijanti u promijenjenom tonalitetu.

Kako bi se testirala prva hipoteza, izračunate su prosječne vrijednosti preferencija svih glazbenih ulomaka (tablica 12). Zanimljivo je kako su sudionici najvišim ocjenama ocijenili originalnu verziju pjesme *Take Me Home, Country Roads*, a najnižim ocjenama molsku varijantu iste pjesme (tablica 12). Prosječna ocjena kojom su sudionici ocijenili originalne verzije popularne glazbe je 3,58, a u slučaju varijanti popularne glazbe s promijenjenim tonalitetom prosječna ocjena je 3,14. Time je potvrđena postavljena hipoteza.

Tablica 12

Prosječni stupanj preferencija glazbenih ulomaka

glazbeni primjer	M	min.	max.	SD
Depeche Mode - <i>Personal Jesus</i>	3,95	1	5	0,98

Barbara Streisand - Woman in Love	3,35	1	5	1,10
The Police - Every Breath you Take	3,25	1	5	1,15
The Beatles - Hey Jude	3,10	1	5	1,09
John Denver - Take Me Home, Country Roads	4,27	1	5	0,87
The Police - Every Breath you Take (mol)	3,00	1	5	1,07
The Beatles - Hey Jude (mol)	3,27	1	5	1,27
Depeche Mode - Personal Jesus (mol)	3,00	1	5	1,16
John Denver - Take Me Home, Country Roads (mol)	2,84	1	5	1,08
Barbara Streisand - Woman in Love (mol)	3,60	1	5	1,25

H2 Studenti koji su pohađali gimnaziju, u odnosu na studente iz strukovnih škola, pokazuju veće preferencije originalnih verzija popularne glazbe i njihovih varijanti u promijenjenom tonalitetu.

Kako bi se istražilo je li završena srednja škola značajan prediktor preferencija originalnih verzija popularne glazbe i njihovih varijanti u promijenjenom tonalitetu, izračunata su dva Mann-Whitney U-testa (tablica 13). Rezultati pokazuju da studenti koji su završili gimnaziju, u odnosu na studente iz strukovnih škola, pokazuju veće preferencije originalnih verzija popularne glazbe (slika 4), dok u slučaju varijanti popularne glazbe u promijenjenom tonalitetu nema razlika između studenata koji su završili strukovne škole i gimnazije. Time je djelomično potvrđena postavljena hipoteza.

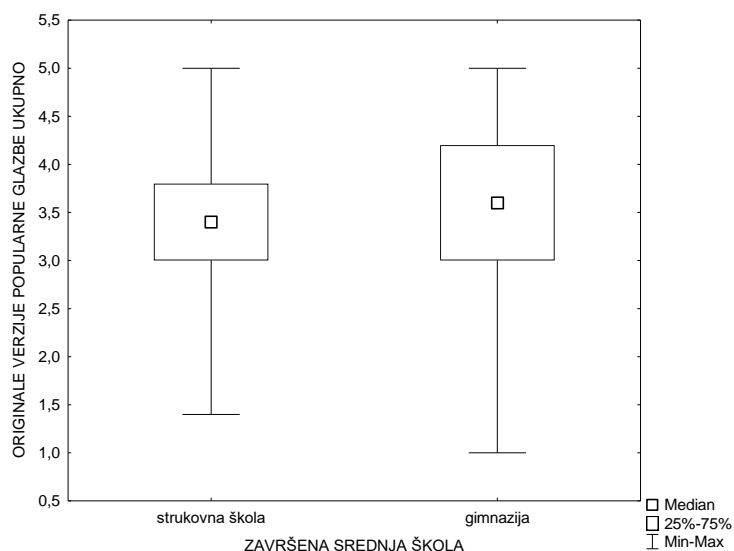
Tablica 13

Razlike u preferencijama originalnih verzija popularne glazbe i varijanti popularne glazbe u promijenjenom tonalitetu s obzirom na vrstu završene srednje škole

Srednja škola	originalna popularna glazba	C	U	z	P	varijante popularne glazbe u promijenjenom tonalitetu	C	U	z	P
Strukovna škola		3,39	7051,50	-2,21	0,03*		3,20	7192	-1,88	0,06
gimnazija		3,63					3,42			

$p \leq 0,05^*$

$p \leq 0,01^{**}$

Slika 4. Razlike u preferencijama originalnih verzija popularne glazbe s obzirom na vrstu završene srednje škole

H3 Studenti Filozofskog fakulteta, u odnosu na studente Prirodoslovno-matematičkog fakulteta, Sveučilišnog odjela za forenzične znanosti, Sveučilišnog odjela za studije mora i Mediteranske poljoprivrede, pokazuju veće preferencije originalnih verzija popularne glazbe i njihovih varijanti u promijenjenom tonalitetu.

Kako bi se ispitalo razlikuju li se preferencije originalnih verzija popularne glazbe i njihovih varijanti u promijenjenom tonalitetu s obzirom na područje studiranja, ponovno su izračunata su dva Mann-Whitney U-testa (tablica 14). I u slučaju originalnih verzija popularne glazbe i varijanti popularne glazbe u promijenjenom tonalitetu potvrđeno je kako studenti društveno-humanističkog područja, u odnosu na studente prirodnog područja znanosti, pokazuju veće preferencije (slika 5, slika 6). Time je potvrđena postavljena hipoteza.

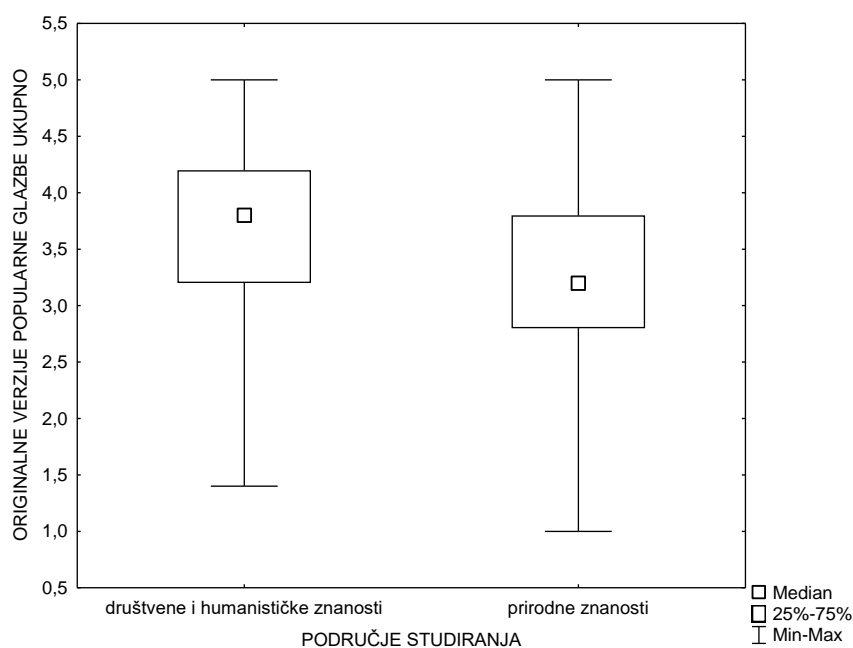
Tablica 14

Razlike u preferencijama originalnih verzija popularne glazbe i varijanti popularne glazbe u promijenjenom tonalitetu s obzirom na područje studiranja

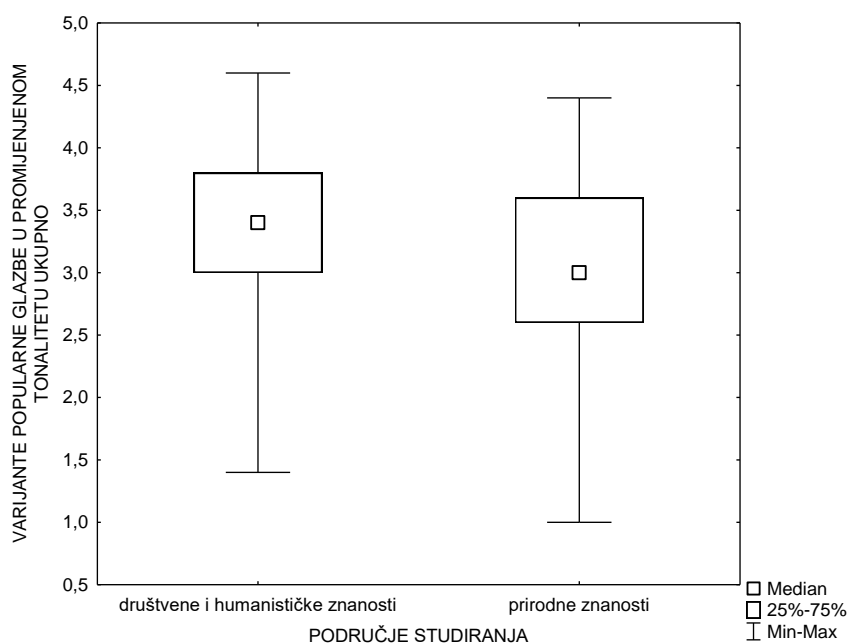
Područje studiranja	originalna popularna glazba	C	U	Z	P	varijante popularne glazbe u promijenjenom tonalitetu	C	U	z	p
Društvene i humanističke znanosti		3,80	5849,50	3,98	0,00*		3,42	6251,50	3,20	0,00*
Prirodne znanosti		3,21					3,00			

$p \leq 0,05^*$

$p \leq 0,01^{**}$

Slika 5. Razlike u preferencijama originalnih verzija popularne glazbe s obzirom na područje studiranja

Slika 6. Razlike u preferencijama varijanti popularne glazbe u promijenjenom tonalitetu s obzirom na područje studiranja

H4 Studenti viših godina studija, u odnosu na mlađe studente, pokazuju veće preferencije originalnih verzija popularne glazbe i njihovih varijanti u promijenjenom tonalitetu.

Kako bi se provjerilo je li godina studija prediktor preferencija originalnih verzija popularne glazbe i varijanti popularne glazbe u promijenjenom tonalitetu, izračunata su dva Kruskal-Wallis testa (tablica 15). I u slučaju originalnih verzija popularne glazbe i varijanti

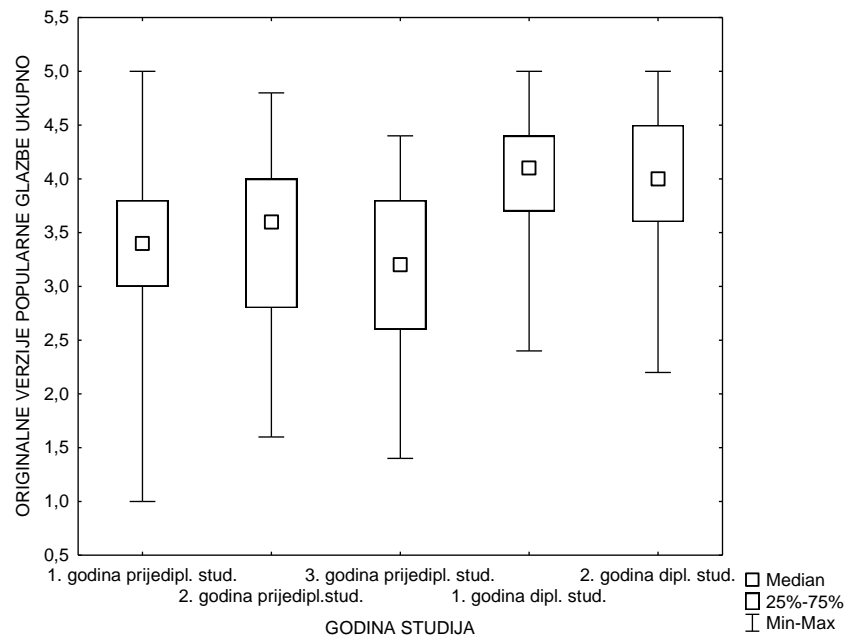
popularne glazbe u promijenjenom tonalitetu potvrđeno je kako studenti diplomskog studija, u odnosu na studente prijediplomskog studija, pokazuju veće preferencije navedenih glazbenih stilova (slika 7, slika 8). Time je potvrđena postavljena hipoteza.

Tablica 15

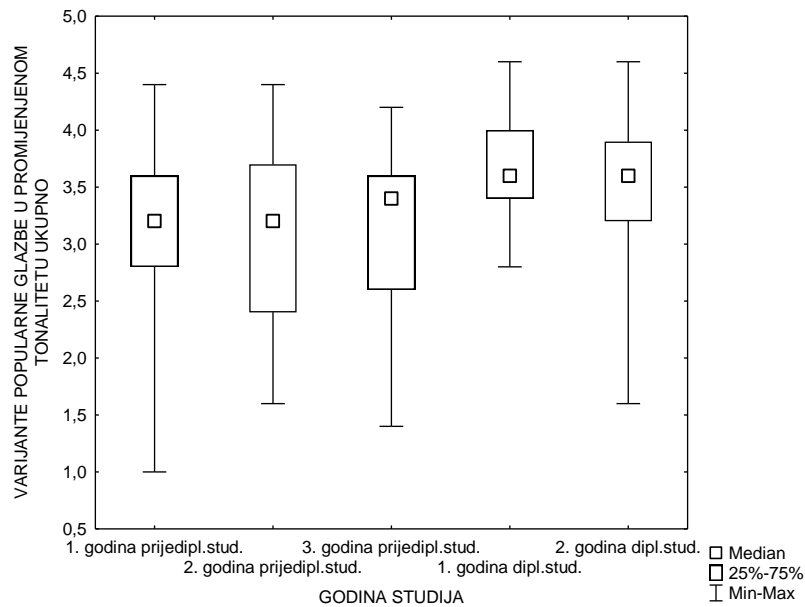
Razlike u preferencijama originalnih verzija popularne glazbe i varijanti popularne glazbe u promijenjenom tonalitetu s obzirom na godinu studija

Godina studija	originalna popularna glazba	C	H (4, N=260)	P	varijante popularne glazbe u promijenjenom tonalitetu	C	H (4, N=259)	p
1. godina prijediplomskog studija		3,35	33,50	0,00**		3,17	19	0,00**
2. godina prijediplomskog studija		3,58				3,19		
3. godina prijediplomskog studija		3,17				3,43		
1. godina diplomskog studija		4,12				3,61		
2. godina diplomskog studija		4,04				3,62		

$p \leq 0,05^*$
 $p \leq 0,01^{**}$

Slika 7 Razlike u preferencijama originalnih verzija popularne glazbe s obzirom na godinu studija

Slika 8. Razlike u preferencijama varijanti popularne glazbe u promijenjenom tonalitetu s obzirom na godinu studija

H5 Studenti pokazuju veće preferencije poznatih originalnih verzija popularne glazbe i njihovih varijanti u promijenjenom tonalitetu, u odnosu na nepoznatu glazbu.

Kako bismo utvrdili utječe li poznavanje glazbe na studentske preferencije originalnih verzija popularne glazbe i njihovih varijanti u promijenjenom tonalitetu, izračunate su korelacije između poznatosti i glazbenih preferencija (tablica 16). Uočeno je postojanje takvih korelacija za svih deset glazbenih primjera, čime je potvrđena posljednja hipoteza.

Tablica 16

Povezanost između poznatosti glazbe i glazbenih preferencija

Glazbeni primjer	Nepoznato (f)	Poznato (f)	Korelacija između svidanja i poznatosti
Depeche Mode - Personal Jesus	60	200	0,43*
Barbara Streisand - Woman in Love	142	118	0,35*
The Police - Every Breath you Take	152	108	0,46*
The Beatles - Hey Jude	180	80	0,42*
John Denver - Take Me Home, Country Roads	26	234	0,25*
The Police - Every Breath you Take (mol)	143	117	0,37*
The Beatles - Hey Jude (mol)	100	160	0,49*
Depeche Mode - Personal Jesus (mol)	157	103	0,53*

John Denver - Take Me Home, Country Roads (mol)	162	98	0,34*
Barbara Streisand - Woman in Love (mol)	80	180	0,56*

4.4. Diskusija

Rezultatima ovoga istraživanja potvrđeno je da studenti generalno pokazuju veće preferencije originalnih verzija popularne glazbe, u odnosu na njihove varijante u promijenjenom tonalitetu.

Završeno srednjoškolsko obrazovanje pokazalo se značajnim prediktorom preferencija originalnih verzija popularnih pjesama, na način da takvu glazbu više preferiraju gimnazijalci. U odnosu na preferencije varijanti popularnih pjesama u kojima je promijenjen tonalitet nisu uočene značajne razlike s obzirom na vrstu završene srednje škole. Dobiveni rezultati nisu u skladu s rezultatima Dobrote i Reić Ercegovac (2016), koje su istražile razlike u glazbenim preferencijama studenata s obzirom na glazbeno obrazovanje, informalne utjecaje i poznatost glazbe. Navedene autorice ukazuju na to da je slušanje glazbe značajna aktivnost slobodnog vremena studenata te da je popularna glazba njihov najomiljeniji glazbeni stil. Uočena je povezanost između poznavanja glazbe i glazbenih preferencija, ali ne i između vrste završene srednje škole i glazbenih preferencija. Autorice navode kako studenti koji imaju dodatnu glazbu poduku i studenti koji pohađaju koncerte klasične glazbe, pokazuju veće preferencije pojedinih glazbenih stilova.

I područje studiranja također je značajan prediktor studentskih preferencija, i u slučaju originalnih verzija popularne glazbe i varijanti popularne glazbe u promijenjenom tonalitetu. Potvrđeno je kako studenti društveno-humanističkog područja, u odnosu na studente prirodnog područja znanosti, pokazuju veće preferencije originalnih verzija popularne glazbe i njihovih varijanti i promijenjenom tonalitetu. Takvi su rezultati donekle u skladu s rezultatima Dobrote i Reić Ercegovac (2014), koje su ispitale odnos između glazbenog obrazovanja i preferencija glazbe različitog tempa i tonaliteta te provjerile koje osobine ličnosti iz petfaktorskog modela doprinose objašnjenju razlika u glazbenim preferencijama. Na temelju dobivenih rezultata potvrdile su kako studenti glazbe iskazuju najveći stupanj sviđanja glazbenih primjera, čime su potvrdile da glazbeno obrazovanje i iskustvo imaju pozitivan utjecaj na formiranje glazbenih preferencija. Nadalje, autorice su potvrdile da studenti učiteljskog studija i tehničkih fakulteta, više preferiraju brzu glazbu u duru, dok studenti muzičke akademije iskazuju podjednako sviđanje prema brzom glazbi u duru i polaganom glazbi u molu. Fung (1996) potvrđuje kako glazbenici u odnosu na neglazbenike preferiraju glazbu složene teksture i podjednako vole

glazbu koja prenosi sretne i tužne emocije.

Studenti viših godina studija, u odnosu na mlađe studente, pokazuju višu razinu glazbenih preferencija generalno, odnosno pokazuju veće preferencije originalnih verzija popularne glazbe i njihovih varijanti u promijenjenom tonalitetu. Rezultati brojnih istraživanja potvrđuju kako je dob najznačajniji prediktor glazbenih preferencija (North, 2010). Rezultati uglavnom potvrđuju kako mlađi slušatelji preferiraju rock i popularnu glazbu, a stariji slušatelji klasičnu glazbu i jazz (LeBlanc i sur., 1996; Savage, 2006). Holbrook i Schindler (1989) navode kako se preferencije popularne glazbe formiraju tijekom kritičkog perioda u životu pojedinca i da takve preferencije ostaju stabilnima tijekom čitavog života.

I, konačno, potvrđeno je kako poznavanje glazbe značajno utječe na studentske preferencije glazbenih ulomaka. Dobiveni rezultati u skladu su s rezultatima brojnih istraživanja u kojima se navodi kako je poznatost glazbe značajan prediktor glazbenih preferencija, bez obzira o kojem se glazbenom stilu radi (Dobrota & Reić Ercegovac, 2016; Fung, 1996; Ward i sur., 2013).

5.ZAKLJUČAK

U ovom istraživanju sudjelovalo je 260 studenata Sveučilišta u Splitu. Cilj istraživanja bio je ispitati preferencije studenata prema popularnoj glazbi u originalnoj verziji i verziji s promijenjenim tonalitetom, uzimajući u obzir dob, godinu studija, vrstu završene srednje škole, područje studiranja (društveno-humanističke ili prirodne znanosti) i poznavanje glazbe.

Dobivenim podacima potvrđeno je nekoliko značajnih aspekata vezanih uz glazbene preferencije studenata. Naglašavaju važnost kulturnog i obrazovnog konteksta u oblikovanju glazbenog ukusa, s obzirom na to da studenti društveno-humanističkih područja pokazuju veće preferencije prema popularnoj glazbi u odnosu na studente prirodnih znanosti. To može biti povezano s različitim načinima na koje su ovi studenti izloženi glazbi i kulturnim sadržajima tijekom svog obrazovanja. Nadalje, veće preferencije originalnih verzija glazbe kod studenata diplomskih studija u odnosu na studente preddiplomskih studija mogu ukazivati na to da zrelost i dulje obrazovanje utječu na formiranje specifičnijih i stabilnijih glazbenih preferencija. Ovo može sugerirati da se glazbeni ukus razvija s vremenom i dodatnim iskustvom, što se tiče sklonosti prema poznatim verzijama glazbe, bez obzira na tonalitet, pokazuje koliko je prepoznatljivost važan faktor u glazbenim preferencijama. To može biti zbog toga što poznata glazba pruža osjećaj ugone i sigurnosti, što je važan element u doživljaju glazbe. Sveukupno, ovi podaci naglašavaju složenost faktora koji utječu na glazbene preferencije i ukazuju na potrebu za daljnjim istraživanjem kako bi se bolje razumjelo kako različiti čimbenici oblikuju glazbeni ukus.

U kurikulumu Glazbene kulture i Glazbene umjetnosti, naglasak se stavlja na razvoj estetskog senzibiliteta, razumijevanje glazbenih oblika i stilova te poticanje kreativnog izražavanja kroz glazbu. Kurikulum ima ključnu ulogu u oblikovanju glazbenih preferencija studenata, pružajući im širok spektar glazbenih iskustava i omogućujući im da razviju vlastite sklonosti prema različitim glazbenim žanrovima i stilovima. Nastava glazbe općenito igra ključnu ulogu u cjelokupnom obrazovanju studenata. Ona ne samo da potiče razvoj glazbenih vještina i znanja, već također doprinosi razvoju kritičkog mišljenja, kreativnosti i emocionalne inteligencije. Kroz aktivno slušanje, analizu i izvođenje glazbe, studenti stječu sposobnost dubljeg razumijevanja i interpretacije umjetničkih djela, što im pomaže u razvoju kulturne i estetske osviještenosti.

Zaključno, glazbene preferencije studenata predstavljaju kompleksnu mrežu utjecaja obrazovnog kurikuluma, kulturnog okruženja i osobnih iskustava. Razumijevanje tih preferencija ne samo da obogaćuje naše znanje o glazbenom ukusu mladih ljudi, već i pomaže u oblikovanju obrazovnih strategija koje će im omogućiti dublje i šire razumijevanje glazbe kao

umjetničke forme. Nastava glazbe, kao neizostavni dio obrazovnog sustava, igra ključnu ulogu u tom procesu, potičući sveobuhvatan razvoj studenata i njihovu sposobnost da cijene i stvaraju umjetnost.

LITERATURA

1. Dobrota, S. & Reić Ercegovac, I. (2014). Student's musical preferences: the role of music education, characteristics of music and personality traits. *Croatian Journal of Education*, 16(2), 363-384.
2. Dobrota, S. i Reić Ercegovac, I. (2016). *Zašto volimo ono što slušamo: glazbeno-pedagoški i psihologijski aspekti glazbenih preferencija*. Split: Filozofski fakultet Sveučilišta u Splitu.
3. Dobrota, S., & Reić Ercegovac, I. (2016). Music preferences with regard to music education, informal influences and familiarity of music. *British Journal of Music Education*, 34(1), 41-55. <https://doi.org/10.1017/S0265051716000358>
4. Fung, C. V. (1996). Musicians' and nonmusicians' preferences for world musics: relation to musical characteristics and familiarity. *Journal of Research in Music Education*, 44(1), 60-83. <https://doi.org/10.2307/3345414>
5. Holbrook, M. B., & Schindler, R. M. (1989). Some exploratory findings on the development of musical tastes. *Journal of Consumer Research*, 16(1), 119–124.
6. Ministarstvo znanosti i obrazovanja. (7/2019-151). *Odluka o donošenju kurikuluma za nastavni predmet Glazbena kultura za osnovne škole i Glazbena umjetnost za gimnazije u Republici Hrvatskoj*.
7. Ministarstvo znanosti i obrazovanja. (2017). *Nacionalni kurikulum za osnovnoškolski odgoj i obrazovanje prijedlog nakon javne rasprave*.
8. LeBlanc, A., Sims, W. L., Siivola, C., & Obert, M. (1996). Music style preferences of different age listeners. *Journal of Research in Music Education*, 44(1), 49–59. <https://doi.org/10.2307/3345413>
9. North, A. C. (2010). Individual differences in musical taste. *American Journal of Psychology*, 123(2), 199–208. <https://doi.org/10.5406/amerjpsyc.123.2.0199>
10. Savage, M. (2006). The Musical Field. *Cultural Trends*, 15(2-3), 159–174. <https://doi.org/10.1080/09548960600712975>
11. Skupnjak, D. (2011). Kurikulum i profesionalni razvoj učitelja u Hrvatskoj. *Napredak*, 152 (2), str. 305-324.
12. Ward, M. K., Goodman, J. K., & Irwin, J. R. (2013). The same old song: The power of familiarity in music choice. *Marketing Letters*, 25(1), 1-12. <https://doi.org/10.1007/s11002-013-9238-1>

POPIS SLIKA I TABLICA

Popis slika

Slika 1. Interaktivna teorija glazbenih preferencija (LeBlanc, 1982)

Slika 2. Recipročni model reakcije na glazbu (Hargreaves, Miell i MacDonald, 2005)

Slika 3. Revidirani recipročni model reakcije na glazbu (Hargreaves, Hargreaves i North, 2012)

Slika 4. Razlike u preferencijama originalnih verzija popularne glazbe s obzirom na vrstu završene srednje škole

Slika 5. Razlike u preferencijama originalnih verzija popularne glazbe s obzirom na područje studiranja

Slika 6. Razlike u preferencijama varijanti popularne glazbe u promijenjenom tonalitetu s obzirom na područje studiranja

Slika 7. Razlike u preferencijama originalnih verzija popularne glazbe s obzirom na godinu studija

Slika 8. Razlike u preferencijama varijanti popularne glazbe u promijenjenom tonalitetu s obzirom na godinu studija

Popis tablica

Tablica 1 Organizacija predmeta Glazbena kultura u prvome razredu osnovne škole

Tablica 2 Organizacija predmeta Glazbena kultura u drugome razredu osnovne škole

Tablica 3 Organizacija predmeta Glazbena kultura u trećem razredu osnovne škole

Tablica 4 Organizacija predmeta Glazbena kultura u četvrtome razredu osnovne škole

Tablica 5 Organizacija predmeta Glazbena kultura u petome razredu osnovne škole

Tablica 6 Organizacija predmeta Glazbena kultura u šestome razredu osnovne škole

Tablica 7 Organizacija predmeta Glazbena kultura u sedmome razredu osnovne škole

Tablica 8 Organizacija predmeta Glazbena kultura u osmome razredu osnovne škole

Tablica 9 Organizacija predmeta Glazbena umjetnost u srednjim školama

Tablica 10 *Struktura uzorka (N = 260)*

Tablica 11 Psihometrijske značajke Upitnika za ispitivanje glazbenih preferencija

Tablica 12 Prosječni stupanj preferencija glazbenih ulomaka

Tablica 13 Razlike u preferencijama originalnih verzija popularne glazbe i varijanti popularne glazbe u promijenjenom tonalitetu s obzirom na vrstu završene srednje škole

Tablica 14 Razlike u preferencijama originalnih verzija popularne glazbe i varijanti popularne glazbe u promijenjenom tonalitetu s obzirom na područje studiranja

Tablica 15 Razlike u preferencijama originalnih verzija popularne glazbe i varijanti popularne glazbe u promijenjenom tonalitetu s obzirom na godinu studija

Tablica 16 Povezanost između poznatosti glazbe i glazbenih preferencija

SAŽETAK

Poznavanje glazbenih preferencija učenika i studenata izuzetno je značajan faktor u planiranju sadržaja nastave glazbe. Cilj ovog istraživanja je ispitati preferencije studenata prema popularnoj glazbi u originalnoj verziji i u verziji u kojoj je promijenjen tonalitet s obzirom na dob/godinu studija, vrstu završene srednje škole, područje studiranja (društveno-humanističke i prirodne znanosti) i poznavanje glazbe. Ispitivanje je provedeno na uzorku od 260 sudionika, studenata Filozofskog fakulteta, Prirodoslovno-matematičkog fakulteta, Sveučilišnog odjela za forenzične znanosti, Sveučilišnog odjela za studije mora i Mediteranske poljoprivrede. Za potrebe istraživanja konstruiran je upitnik koji sadrži dva dijela. U prvom dijelu nalazila su se pitanja koja su se odnosila na sociodemografska obilježja sudionika, a drugi dio je *Upitnik za ispitivanje glazbenih preferencija*. Za potrebe istraživanja konstruiran je glazbeni nosač zvuka koji se sastojao od 10 glazbenih ulomaka, i to po pet ulomaka originalnih verzija popularne glazbe i pet ulomaka popularne glazbe u kojima je promijenjen tonalitet, svaki u trajanju od 30 sekunda.

Rezultatima ovog istraživanja potvrđeno je da studenti generalno pokazuju veće preferencije originalnih verzija popularne glazbe, u odnosu na njihove varijante u promijenjenom tonalitetu. Nadalje, završeno srednjoškolsko obrazovanje pokazalo se značajnim prediktorom preferencija originalnih verzija popularnih pjesama, a područje studiranja, godina studija i poznavanje glazbe značajni su prediktori preferencija originalnih verzija popularne glazbe i njihovih varijanti u promijenjenom tonalitetu. Dobiveni rezultati imaju značajne glazbeno-pedagoške implikacije, u smislu planiranja sadržaja nastave glazbe, ali i glazbeno-psihološke implikacije, u smislu razmatranja različitih varijabli pod čijim se utjecajem formiraju glazbene preferencije.

Ključne riječi: glazbene preferencije, popularna glazba, tonalitet, visokoškolsko obrazovanje.

STUDENTS MUSICAL PREFERENCES TOWARD MAJOR/MINOR VERSIONS OF POPULAR MUSIC

ABSTRACT

Knowledge of the music preferences of pupils and students is an extremely important factor in the planning of the music education curriculum. The aim of this study is to examine students' preferences for popular music in the original version and the version with the changed tonality with respect to age/year of study, type of secondary school completed, the field of study (social sciences and humanities or natural sciences) and the knowledge of music. A survey was carried out on a sample of 260 participants – students from the University of Split Faculty of Philosophy, Faculty of Science, Department of Forensic Sciences, Department of Marine Studies and Department for Mediterranean Agriculture. For the survey, a two-part questionnaire was designed. The first part of the questionnaire contained questions relating to the socio-demographic characteristics of respondents and the second part was a questionnaire to survey the music preferences of students. For the purposes of the study, a musical sound carrier consisting of ten 30-second fragments of music was constructed, containing five fragments of original versions of popular music and five fragments of popular music with changed tonality.

The results of the study confirmed that students generally show greater preference for original versions of popular music compared to variants with changed tonality. Furthermore, completed secondary education has proven to be an important predictor of the preference for original versions of popular songs, with the field of study, the year of study and the knowledge of music being significant predictors of the preference for original versions of popular music and their variants with the changed tonality. The results obtained have significant musical and pedagogical implications, in terms of planning of the music education curriculum, but also musical-psychological implications, in terms of consideration of the different variables that influence musical preferences.

Key words: music preferences, popular music, tonality, higher education.

PRILOZI

PRILOG 1. Anketni upitnik za ispitivanje glazbenih preferencijama

Poštovani!

Pred Vama se nalazi anketni upitnik kojim ispitujemo Vaše glazbene preferencije. Molim Vas da iskreno odgovorite na postavljena pitanja. Ispitivanje je anonimno, a prikupljeni podatci koristit će se isključivo u istraživačke svrhe i neće se zlorabiti na bilo koji način.

Zahvaljujem Vam na suradnji!

1. Zaokruži kojeg si spola:

- a) Muško
- b) Žensko

2. Završena srednja škola:

- a) strukovna škola
- b) gimnazija

3. Upiši naziv Fakulteta koji pohađaš: _____

4. Koju godinu studija pohađaš?

- a) 1. godinu
- b) 2. godinu
- c) 3. godinu
- d) 4. godinu/1. godinu diplomskog studija
- e) 5. godinu/2. godinu diplomskog studija

5. Jeste li pohađali glazbenu školu ili dodatnu glazbenu poduku?

- ne
- da

6. Jeste li pjevali ili još uvijek pjevate u zboru ili klapi ili svirate u orkestru ili bendu?

- ne
- da

7. Jeste li svirali ili još uvijek svirate u orkestru ili bendu?

- ne
- da

8. Odlazite li na koncerte umjetničke glazbe, opere i balete:

- ne
- da

9. Koliko vremena dnevno u prosjeku slušate glazbu (zaokružite samo jedan odgovor)?

- uopće je ne slušam
- slušam je jedan do dva sata dnevno
- slušam je više sati dnevno
- slušam je cijeli dan

10. Poslušaj glazbene primjere. Ocijeni sljedeće glazbene odlomke zaokruživanjem odgovarajuće brojke te zaokruži jesi li ikada ranije čula/čuo pjesmu. Brojke znače: 1 = uopće mi se ne sviđa; 2 = ne sviđa mi se; 3 = osrednje mi se sviđa; 4 = sviđa mi se; 5 = jako mi se sviđa.

<i>Glazbeni primjer</i>	<i>Ocjene</i>	<i>Jesi li ikada čula/čuo ovu pjesmu</i>	
1	1 2 3 4 5	NE	DA
2	1 2 3 4 5	NE	DA
3	1 2 3 4 5	NE	DA
4	1 2 3 4 5	NE	DA
5	1 2 3 4 5	NE	DA
6	1 2 3 4 5	NE	DA
7	1 2 3 4 5	NE	DA
8	1 2 3 4 5	NE	DA
9	1 2 3 4 5	NE	DA
10	1 2 3 4 5	NE	DA

PRILOG 2. Izjava o pohrani diplomskoga rada u Digitalni repozitorij Filozofskoga fakulteta u Splitu

Izjava o pohrani i objavi ocjenskog rada

(završnog/diplomskog/specijalističkog/doktorskog rada - podcrtajte odgovarajuće)

Studentica: SARA ŠEPAROVIĆ

Naslov rada: GLAZBENE PREFERENCIJE STUDENATA PREMA DUR/MOL VARIJANTAMA POPULARNIH SKLADBI

Znanstveno područje i polje: INTERDISCIPLINARNO ZNANSTVENO PODRUČJE, OBRAZOVNE ZNANOSTI

Vrsta rada: DIPLOMSKI RAD

Mentor/ica rada (ime i prezime, akad. stupanj i zvanje):

prof. dr. sc. Snježana Dobrota

Komentor/ica rada (ime i prezime, akad. stupanj i zvanje):

Članovi povjerenstva (ime i prezime, akad. stupanj i zvanje):

doc. dr. sc. Marijo Krnić

prof. dr. sc. Snježana Dobrota

dr. sc. Daniela Petrušić

Ovom izjavom potvrđujem da sam autor/autorica predanog ocjenskog rada (završnog/diplomskog/specijalističkog/doktorskog rada - zaokružite odgovarajuće) i da sadržaj njegove elektroničke inačice u potpunosti odgovara sadržaju obranjenog i nakon obrane uređenog rada.

Kao autor izjavljujem da se slažem da se moj ocjenski rad, bez naknade, trajno javno objavi u otvorenom pristupu u Digitalnom repozitoriju Filozofskoga fakulteta Sveučilišta u Splitu i repozitoriju Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu (u skladu s odredbama *Zakona o visokom obrazovanju i znanstvenoj djelatnosti* (NN br. 119/22)).

Split, 9. srpnja, 2024.

Potpis studenta/studentice:

Sara Šeparović

Napomena:

U slučaju potrebe ograničavanja pristupa ocjenskom radu sukladno odredbama Zakona o autorskom pravu i srodnim pravima (111/21), podnosi se obrazloženi zahtjev dekanici Filozofskog fakulteta u Splitu.